

Zpráva o činnosti v roce 2014

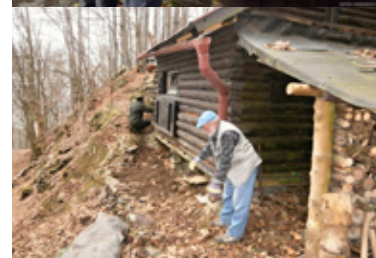

Česká speleologická společnost
Základní organizace 4-01
Liberec

OBSAH

OBSAH	2
ZPRÁVA O ČINNOSTI VÝBORU ZO	3
<i>SLOŽENÍ VÝBORU ZO 2014.</i>	3
<i>ZPRÁVA POKLADNÍKA A HOSPODÁŘE</i>	3
<i>ZPRÁVA REVIZORA</i>	3
<i>HOSPODÁŘSKÁ ČINNOST ZO.</i>	3
<i>SPONZORSKÉ DARY, DOTACE A GRANTY</i>	4
<i>PRÁCE VÝBORU V ROCE 2014</i>	4
PŘEDNÁŠKOVÁ A POPULARIZAČNÍ ČINNOST	5
<i>SPELEOLOGICKÝ DEN</i>	6
PUBLIKAČNÍ ČINNOST	7
KARTOGRAFIE	7
SEMINÁŘ KLOKOČKY 2014	10
SPOLUPRÁCE S JINÝMI ORGANIZACEMI	10
<i>SPOLUPRÁCE S JINÝMI ORGANIZACEMI V ČR</i>	10
<i>PŘESHRANIČNÍ SPOLUPRÁCE</i>	10
VÝZKUMNÁ ČINNOST - KRASOVÉ JESKYNĚ	11
Hanychovská jeskyně	11
Západní jeskyně	12
Huberův ponor	14
Jeskyně V Havlově kamení a Minkovická jeskyně	15
Výzkumy na Hluboké	15
Velká Basa	16
Mramorová a Hliněná jeskyně	17
VÝZKUMNÁ ČINNOST - PSEUDOKRAS	18
<i>ČESKOLIPSKO</i>	18
<i>JIZERSKÉ HORY</i>	18
<i>ČESKÝ RÁJ</i>	18
SPELEOAKCE V ZAHRANIČÍ	21
<i>EXPEDICE NA MAGANIK</i>	21
<i>SLOVENSKÝ KRAS</i>	26
<i>POLSKO</i>	27
MONTANISTIKA	28
<i>ANDFĚLSKÁ HORA A PANENSKÁ HŮRKA</i>	28
<i>DOLNÍ SUCHÁ</i>	28
<i>TĚŽBA HNĚDÉHO UHLÍ NA HRÁDECKU</i>	29
MONTANISTIKA V ZAHRANIČÍ	30
HISTORICKÉ PODZEMÍ	31
BIOSPELEOLOGIE	33
RŮZNÉ	34
Oprava základny na Vápenném Vrchu	34
Oprava terenní stanice na Malé Base	34
<i>Setkání 2014</i>	35
SPOLEČENSKÁ RUBRIKA	36
MAPOVÉ PŘÍLOHY	38

Zpráva o činnosti výboru ZO

SLOŽENÍ VÝBORU ZO 2014.

Předseda – Ivan Rous
 Místopředseda – Daniel Horáček
 Jednatel - Jiří Fichtner
 Pokladník, hospodář – Miroslav Vyvadil
 člen výboru - Jiří Honzejek
 Revizor – Vladimír Navrátil

ZPRÁVA POKLADNÍKA A HOSPODÁŘE

ÚČETNÍ VÝKAZ 2011:

Pokladna	- převod z 2013	401,-
	- zůstatek 2014	11 119,-
Banka	- převod z 2013	143 224,22
	- zůstatek 2014	133 625,24
Příjmy	2014	53 103,-
Výdaje	2014	54 273,-

Hospodářský výsledek **1 170,00**

Příjmy	: - dotace ekofnd města Liberec	10 400,-
	- příspěvky členů	26 373,-
	- reklama pro LČR s.p.	5 000,-
	- sponzorský dar (www.ledshop.cz)	7 500,-
	- PPK CHKO Český Ráj	5 000,-
	- ostatní	1.151,-

Výsledovka za rok 2014:	částka
Náklady:	53 103,-Kč
Materiál	5 809,-Kč
Speleoden ,občerstvení	573,-Kč
Služby.opravy	8 940,-Kč
DKP centrála	13 490,-Kč
Ochranné pomůcky	501,-Kč
Režie, odvody	23 790,-Kč
Výnosy:	54 273,00 Kč
Sponzorské dary	12 500,-Kč
Příspěvky členů	26 373,-Kč
úroky z BÚ	0,-Kč
Příspěvek	0,-Kč
Hospodářská činnost	5.000,- Kč
Dotace	10 400,-Kč
Hospodářský výsledek	1 170,00 Kč

ZPRÁVA REVIZORA

Na základě kontroly účetní evidence za rok 2014 nebyli shledány žádné závažné nedostatky, drobné nedostatky byli odstraněni přímo na místě kontroly. Účetnictví je transparentní a dokládá dobré nakládání s finančními prostředky ZO.

HOSPODÁŘSKÁ ČINNOST ZO.

V rámci hospodářské činnosti v roce 2014 proběhla jen jedna akce. Ta se týkala provedení ochranného nátěru na zabezpečení jeskyně Sklepy pod Troskami. Tyto práce byly hrazeny z Programu péče o krajinu AOPK ČR, prostřednictvím správy CHKO Český ráj. Mříž byla natřena v průběhu července 2014 černou barvou Protektor, která se zatím jako jediná se osvědčila u podobně exponovaných kovových konstrukcí. Za tyto práce byla vyfakturována částka 5.000,- Kč, získané finanční prostředky za práci nebyly vyplaceny, ale byly použity na hrazení nákladů souvisejícími s trhacími pracemi v Hanychovské jeskyni.

SPONZORSKÉ DARY, DOTACE A GRANTY

Za provedení propagace firmy LČR s.p. jsme obdrželi částku 5.000,- Kč, která byla použita na financování konání speleologického dne včetně jeho propagace na plakátech vyvěšených před konáním akce na plakátovacích plochách. Též nám poskytla tato firma drobné propagační předměty (dřevěné tužky, pastelky, klíčenky, omalovánky...) jako ceny pro děti v soutěži bednovaná. Další sponzorský dar nám ve formě hodnotných cen do soutěže v bednované na speleologickém dni věnoval pivovar Konrád a.s. Ten nám také zapůjčil 20 bedýnek od piva na realizaci této soutěže. Na oplátku jsme umístili logo a propagační zařízení obou sponzorů (deštník, ubrus, baner) v místě konání této soutěže.

V roce 2014 jsme podali jednu žádost o přidělení grantu na činnost naší ZO ČSS, konkrétně na činnosti naší ZO kolem Hanychovské jeskyně. Ten byl podán na Ekofond statutárního města Liberec, kde bylo požadováno v grantu pod jménem „Hanychovská jeskyně a její tajemství 2014“ na částku 25.000,- Kč, kde 20.000,- Kč bylo požadováno od Ekofondy a 5.000,- Kč byla naše plánovaná spoluúčast. Projekt byl částečně podpořen ve výši 10.400,- Kč.

Z rozhodnutí hodnotící komise nám byla přidělaná požadovaná částka na materiální náklady (elektrocentrála, kancelářské a drobné potřeby, nářadí, PHM), požadované částky na dopravu materiálu a služby (fotopráce, pronájem kompresoru a další) nebyly přiděleny. Veškeré finanční prostředky takto získané byly řádně využity a vyúčtovány.

V rámci výše zmíněného projektu nám bylo přiděleno 6.000,- Kč na nákup elektrocentrály. V rámci jednání výboru a některých členů naší ZO se nám podařilo získat příslib na sponzorský dar od internetového obchodu LEDshop.cz vlastněný Pavlem Vrabcem, který přislíbil částku do 10.000,- Kč, tak aby se mohla zakoupit kvalitnější centrál. Nakonec byla vybrána a pořízena centrál HERON 2800 za 13.490,- Kč. LEDshop.cz nám poskytl sponzorský dar ve výši 7.500,- Kč. Tento obchod pravidelně členům naší ZO poskytuje slevu do 15% při nákupu svítlen.

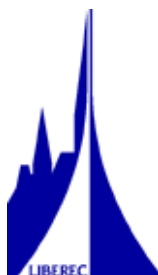
Sponzorům a donátorům děkujeme.

ČLENSKÁ ZÁKLADNA

V roce 2014 měla naše ZO 39 členů, s kterými spolupracovalo 5 externistů. Většina členů se podílí dle svých časových, zdravotních a rodinných možností na výzkumných akcích na domácích, ale i na zahraničních lokalitách.

LESYČR

PRÁCE VÝBORU V ROCE 2014

V průběhu roku se výbor sešel celkem 3x k řešení aktuálních problémů a záležitostí. První schůzka výboru proběhla 19.6.2014, kdy se projednávalo získání povolení trhačích prací v Hanychovské jeskyni od OBÚ v Liberci a rozdělení úkolů při vrtacích a trhačích pracích. Dále byla projednána příprava Speleologického dne, jeho finanční zajištění a rozdělení organizačních úkolů k této akci. Další schůze výboru proběhla 21.8.2014. Na této schůzi bylo projednáno získání sponzorského daru od KŘ Liberec LČR s.p., získání dotace od Ekofondu statutárního města Liberec a rozhodnuto o naložení s těmito prostředky v souladu se smlouvami se subjekty donátorů. V rámci tohoto byl schválen nákup elektrocentrály, kde 6.000,- Kč bylo z dotace od Ekofondu a zbytek (maximálně 10.000,- Kč) byl přislíben sponzorsky od majitele firmy LEDshop.cz. Dále byla projednána smlouva s PPK správy CHKO Český Ráj a to, že o realizaci smlouveného díla se postará D.Horáček. Též byla projednána situace kolem vykradení terénní základny na Velkém Vápeném a schváleno uvolnění finančního prostředku na odstranění vzniklých škod. Poslední výborová Schůze proběhla 8.1.2015, která se téměř výhradně věnovala přípravě výroční schůze ZO a přípravě výroční zprávy za rok 2014.

Přednášková a popularizační činnost

VÝVĚSNÍ SKŘÍŇKA, WWW STRÁNKY

Propagační nástěnka je umístěná ve vestibulu umělé lezecké stěny Šutr. Na této nástěnce se příležitostně vyměňují fotografie z naší činnosti a uveřejňujeme tu pozvánky na plánové akce a plakát na Speleologický den v Panském lomu.

Během celého roku 2014 probíhaly drobné změny na našem webu www.speolbc.cz, které započaly už na konci roku 2012. Jednotliví členové na tyto doplňují pravidelně zprávy z jednotlivých akcí a fotografie, či věcně diskutují v diskusním fóru. Do sekce pro členy byly umístěny interní směrnice ZO, zápis z poslední výroční schůze a bakalářská práce o historii naší ZO, kterou napsala členka naší ZO Jana STĚHULKOVÁ a patří jí velký dík za takto rozsáhlé a podrobné dílo.

SPELEOLOGICKÝ DEN

Stejně jako vloni, jsem byl značně pracovně vytížen a tak zprávu o 11. ročníku Speleologického dne, který proběhl 12.7.2014 v Panském lomu a v ústí Hanychovské jeskyně opět píšu s odstupem a snad i troškou zdravého nadhledu. I když asi ten největší nadhled byl tradičně z lanového přemostění Panského lomu, ale tam zase pro adrenalin neměl člověk čistou hlavu na nějaký hodnotný úsudek. Ale vraťme se na zem, a vlastně jak je pro jeskyňáře typické, i kousek pod ní.

Za těch 11 let, co pořádáme tuto akci, se stala takovou stěžejní činností ZO 4-01 ČSS ve spolupráci s 36/02 ZO ČSOP při SCHKO JH a pro každého z libereckých jeskyňářů a pořadatelů je to prestižní záležitost. A to se odráží i na samotné organizaci akce. Všechny přípravy jsou automatické a probíhají velmi hladce. Což mě těší, a velký dík patří všem, kteří se na této řeholi podílejí. A zejména bych chtěl poděkovat všem, co se zhostili pořadatelské služby, včetně příprav na místě.

Akce je otevřená pro veřejnost až v odpoledních hodinách, to je dáno tím, že potřebujeme celé dopoledne na přípravu akce. Jednak pro natažení velkého traverzu podélně přes lom, ale také nastrojení cvičné stěny a vybudování jištění pro bednovanou. Nastrojování jeskyně je oproti prvním ročníkům o dost jednodušší, jednak je v jeskyni nainstalovaný pevný nerezový

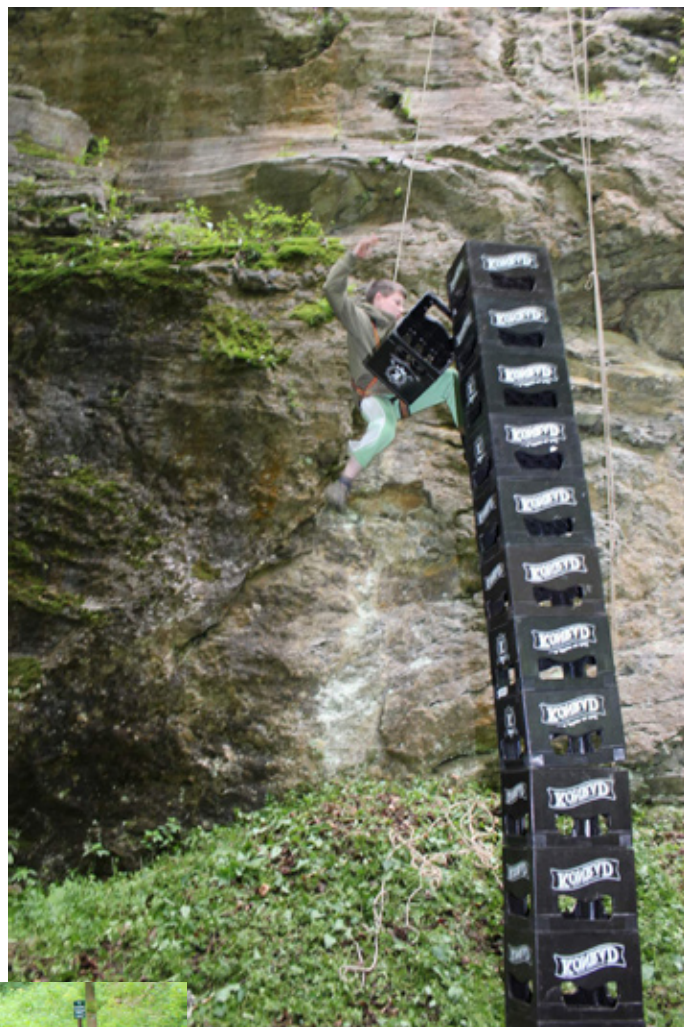
žebřík a tak zbývá jen vstupní propast nasvětlit. Ale zejména dole je třeba vybudovat zábradlí, aby nám nikdo z návštěvníků neschrástil poslední asi 5 metrů hluboký stupeň, kde již druhým rokem pomocí trhavin rozšiřujeme neprůleznou puklinu, za níž očekáváme další velké neznámé prostory.

Řádné očištění stěn lomu nad vchodem do jeskyně od volných kamenů, aby žádný nemohl v průběhu akce spadnout, provedli jeskyňáři už v předchozích dnech a tak nás toto nezdržovalo v přípravách. Jako poslední byl zřízen infostánek s informačními materiály a prospekty, ke kterému letos nově přibýly i tři rollapy o Ještědském krasu a nejvýznamnějších jeskyních v něm.

Hlavní důvod, proč lidé přicházejí, je otevření jinak nepřístupné jeskyně a možnost prohlédnout si její nejimpozantnější část, vstupní propast nasvětlenou halogeny, díky kterým vyniká její krása. Nejkrásnější je tato propast z jejího dna, kdy si můžeme prohlížet stěny a obdivovat její zvonovitý tvar.

Toto je umožněno dychtivým návštěvníkům, kteří jsou z důvodu bezpečnosti všichni oblečeni do sedáku a po dobu sestupu i výstupu jsou jištěni. Další pořadatel dole pomáhá s odpojením a opětovným přicvaknutím k jistícímu lanu. Při tomto je poskytován též odborný výklad zejména o genezi těchto prostor a další zajímavosti. Jelikož výstup a sestup nějakou dobu trvá, a je potřeba si chvíli počkat na vstup, návštěvníci akce sledují ukázky jednolanové techniky na cvičné stěně, ale také létající jeskyňáře nad jejich hlavami, kteří překonávají lom na lanovém přemostění. A kdyby i to nebylo dost pro ukrácení dlouhé chvíle při čekání, je tu soutěž v bednované. Ceny od sponzora pivovaru Konrád čekaly naprosto dokonale vychlazené v jeskyni už několik dní před akcí, a tak už stačí jen se dostat na 16 bedýnku. A i přes náročné podmínky se to mnohým daří. Pokud uspělo dítě, tak to nedostalo pivo, ale dětské ceny od hlavního sponzora LČR s.p.

Celkem nakonec přišlo kolem 300 lidí, kteří si tak příjemně ukrátili sobotní odpoledne a odhadem kolem 180 z nich se jich ochladilo a zmazalo v jeskyni, přeci jenom byl příjemný letní den, kdy bylo pěkně na výlety, ale chladno na koupání. Pro návštěvnost na naší akci to nejlepší počasí.

PŘEDNÁŠKY

NAUČNĚ POPULÁRNÍ:

Ivan Rous - přibližně 15 přednášek zaměřených na historické podzemí

ODBORNÉ:

ROUS Ivan: Seminář Archeologia technica, „Devět let dokumentace Rosia Montany“, Technické muzeum Brno
ROUS Ivan: Seminář z dějin hornictví, „Historie rumunské Rosia Montana s důrazem na cykly těžby a dokumentace“, NTM Praha

ODBORNÉ ČLÁNKY

MILOŠ BRIESTENSKÝ, JOSEF STEMBERK, MATT D. ROWBERRY, 2014: *The use of damaged speleothems and in situ fault displacement monitoring to characterise active tectonic structures: an example from Západní Cave, Czech Republic*, ACTA CARSOLOGICA 43/1, 129–138, POSTOJNA 2014

Publikační činnost

PUBLIKACE V PRŮBĚŽNÉ PŘÍPRAVĚ

PUBLIKACE O HISTORII PRŮZKUMU A TĚŽBY URANU V OBLASTI KRKONOŠ A JIZERSKÝCH HOR

Ve spolupráci se s. p. DIAMO, KRMAP, VGHMÚř Dobruška a ZO 5-02 Albeřice je v přípravě publikace mapující průzkum a těžbu uranu v oblasti Krkonoš, Jizerských hor a Ještědského hřbetu v 50. letech minulého století. Kniha sleduje události počínající příchodem průzkumných organizací Kutací práce II a III státního podniku Jáchymovské Doly do této oblasti v roce 1948, přes masivní nasazení geofyzikálních průzkumných metod a lidské síly na vyrubání místních poměrně chudých ložisek až po likvidaci posledního uranového dolu v Harrachově v roce 1960. Několikaletá práce v archívech, rozhovory s pamětníky těžby a terénní práce rozkrývají podrobně toto do nedávna utajené období těžby cenné suroviny v našem kraji. Předpokládané vydání knihy je na konci roku 2015.

JABLONECKÉ PODZEMÍ

Jablonecké podzemí je pracovní název pro projekt, v rámci kterého budou katalogizovány podzemní objekty v Jablonci nad Nisou a okolí. Ve spolupráci s Magistrátem města Jablonce se podílíme, na kartografickém zpracování i faktickém průzkumu jednotlivých objektů. Impulzem byl nález, či spíše znovuobjevení archivní složky, ve které jsou jednotlivé objekty popsány. Soubor je, jak už to bývá, nekompletní a odhadem tvoří 1/2 až 2/3 celkového počtu podzemních objektů v Jablonci. Asi největší raritou jsou dvě popsána díla, která typově odpovídají hornické činnosti, respektive hornické štolě. První se nalézá přímo v centru Jablonce, o druhé víme pouze to, že je na katastrálním území města. Výsledkem projektu Jablonecké podzemí bude kniha navazující na předchozí projekt týkající se města Liberce. Publikace vyjde na konci roku 2015.

KNIHA ROSIA MONTANA

V přípravě je kniha o moderním dolování v Rosia Montaně. Na textech momentálně pracuje již téměř rok Aurel Sintimbrean. Hlavní část knihy bude tvořit porovnání stavů při exploataci ložiska a současnosti se zvláštním specifikem opuštěného dolu. Konfrontována tak bude teoretická památková ochrana s možnou těžbou, stejně jako s postupnou devastací opuštěných důlních děl.

Kartografie

HISTORICKÁ, MONTÁNNÍ A GEOLOGICKÁ MAPA HRÁDKU NAD NISOU

Pro tvorbu historické a montánní, tedy hornické mapy jsme se rozhodli na základě nedostupnosti základních informací o historii a místním hornictví. V roce 1982 vyhořela

hrádecká radnice, kde byl mimo jiné uložen místní stavební archiv. Oheň zlikvidoval většinu mapových dokumentů, nákrešů a plánů. Na následky požáru pak naráží badatelé i dnes. Dochované mapy jsou roztroušeny po archívech (největší část je v SOkA Liberec), ale dostupnost těchto archiválií je omezená a veřejnosti není přístupná žádná podrobná historická mapa Hrádku a okolí.

Proto jsou na mapě jak české, tak i německé názvy ulic včetně historických místních jmen. Některé zaniklé objekty, jako například rybníky, jsou zaneseny jen přibližně. Jedna z hlavních vrstev znázorňuje poddolovaná území v okolí. Zarážející je především obecná neznalost rozsahu důlních prací na levém břehu Nisy u Loučné. Tyto informace jsou přitom stěžejní pro zakládání nových staveb, ale i například jako místa výskytu rizika poklesu terénu nad vydobytými uhelnými sloji. S tím souvisí i vymezení základních geologických jednotek. Důležitou vrstvou je i záznam pracovních a zajateckých táborů a rozsahu válečné výroby, včetně vyznačení bombardovaných objektů ze samého závěru druhé světové války. Mapa zachycuje stav Hrádku nad Nisou, Loučné a Donína ke květnu 1945.

Od tohoto období se rozšiřují informace obsažené v díle jak směrem k současnosti, tak i do minulosti, jako je tomu v případě důlní vrstvy, která je zpracována souborně. Základem se staly pozemkové mapy obcí Hrádek, Loučná a Donín, i s odchylkami od současného souřadného systému S-JTSK, ve kterém je mapa zpracována. Celkově bylo použito 59 samostatných podkladových map a je zpracován nespočet archivních dokumentů.

Na tomto místě je třeba poděkovat Státnímu okresnímu archivu v Liberci, především Mgr. Janě Pažoutové. Tisk finančně podpořily akciová společnost VULKAN – Medical, a.s. a společnost IVP–Metall, s.r.o.

HISTORICKÁ A GEOLOGICKÁ MAPA LIBERCE

Na podzim roku 2014 vznikl první mapový list projektu historické (rekonstrukční) mapy Liberce v měřítku 1:2000. Celou zájmovou oblast tvoří obdélník o poměru stran 3:4 a velikosti přibližně 9 metrů čtverečních. Tento základ je rozdělen na 12 samostatných listů. Zastavěné oblasti Liberce tak budou pokryty přibližně z 90%. Dále budou doplněny listy okrajových oblastí tak, aby pokryly zajímavá či důležitá místa pro město. Mezi doplňkové listy budou patřit oblasti Horního Hanychova s Ještědem, Harcova, Vratislavic nad Nisou a Údolí Černé Nisy s Rudolfovem. Narozdíl od mapy Hrádku nad Nisou budou listy vycházet v podobě klasické skládané mapy s doprovodným textem - jakýmsi průvodcem po mapě a době. Časová hranice je, stejně jako u Hrádku nad Nisou, květen 1945. I když se může zdát, že mapa je zaměřena jen na válečné události a výstavbu, základní vrstvou je opět pozemková mapa, která ukazuje velmi pěkně i stav laicky nazvaného „starého Liberce“. Naznačeny však budou i mnohem starší vrstvy, jako jsou vodní toky, cesty, historické budovy a vzhled náměstí. Dvě samostatné mapové značky pak ukazují současný stav, což je zajímavé především u hlavních silničních tahů a nákupních center. Vrstva ke květnu 1945 ukáže Liberec jako hlavní město říšské župy Sudety, které se na počátku května chystalo na útok Rudé armády, která na Liberec postupovala přes Frýdlantsko a směrem od Krkonoš. Mezi podkladovými mapami je i raritní mapa celého Liberce s vyznačenými barikádami a protipancéřovými překážkami, s bunkry a kryty, které se měly v závěru války využít pro obranu města. Rozsah opevňovacích prací bude poprvé přehledně podaný právě zde a stejně tak budou vyznačeny úřadovny říšských organizací a zbrojních podniků Třetí říše.

Specialitou jednotlivých listů budou tématická zaměření. Například první již hotový list ukazuje liberecké letiště v době největší slávy. Mezi mapovými značkami tak nalezneme jednotlivé typy letadel, ale i protiletdeckých děl, tzv. flaků. Neméně důležitou vrstvou listu „Letiště“ jsou staré cihelny a uhelné štolky a šachty. Jejich přesné lokace jsou však pouhým odhadem sestaveným na základě různých zpráv a písemných pramenů. Oblast letiště se tak stává zajímavou lokalitou různých typů podzemních objektů od štol po velké protiletdecké kryty.

MONTÁNNÍ A HISTORICKÁ MAPA JÁCHYMOVA A OKOLÍ

Třetí mapou vzniklou v roce 2014 je historická a montánní mapa Jáchymovska se zaměřením na tábory nucené práce a hlavní důlní díla. Mapa zachycuje stav krajiny v letech 1953 včetně táborů, šachetních areálů a hald. Naopak podzemní objekty jsou zachyceny ve stavu ke konci 20. století. Zatím mapa obsahuje pouze několik obzorů a počítá se s postupným doplňováním během dalších let. Zatím jsou zachyceny jen štolky, šachty a chodby uváděné (a archivně zachycené) v systému S-JTSK. Starší mapy v jiných souřadných systémech přibudou až v druhé fázi. Jedním z účelů mapy je použití státní správou.

AKTUALIZOVANÁ MAPA ROSIA MONTANY

Mapa v měřítku 1 : 2000 zachycuje situaci hlavních masivů v okolí Rosia Montany: Orlea, Jig, Cetate, Carnic. Jako základ bylo zvoleno dílo Aurela Sintimbreana „Harta geologico miniera a zacamintului Rosia Montana“ z roku 1975. Jedná se o dodnes platné dílo jak z hlediska náčrtu podzemních prací, tak z hlediska geologického. Práce kanadské společnosti Gabriel Resources se o tuto závěrečnou zprávu opírají i z pohledu výpočtu bilančních zásob. Mapa z roku 1975 byla vytvořena jako celkový zákres štolových pater po ukončení podzemní těžby. Další vrstvou mapy je dílo Františka Pošepného z roku 1866, které tvoří samostatnou historickou vrstvu a zachycuje stav jak podzemních prostor, tak i povrchu včetně již zbořených budov. Rozšířením této vrstvy je vyznačení současných zapsaných památkově chráněných nemovitostí. Dílem Aurela Sintimbreana je geologická vrstva, kterou doplňuje řez masivy Carnic a Cetate (Ianovici 1969). Dobývkové komory i pilířové sály jsou zde také omezeny. Korektury mapy prováděl Aurel Sintimbrean Bedelea Hornea.

Seminář Klokočky 2014

Původní termín 15.- 18.9. byl z důvodu návštěvy komisaře IUCN přesunut na 18.-19. 9. 2014. Většina potenciálních účastníků měla povinnosti v Českém Švýcarsku. Od jara byl přihlíšen Jiří Bruthans, v létě pak poslal i téma svého příspěvku. Dále se pak přihlásili Jiří Adamovič, Michal Filipi, Kuba Šafránek, Filip Hartvich a Honza Moravec.

Ve čtvrtek 18. září před devátou se omluvil Standa Čech, neboť ten den byly oslavy 95. výročí existence České geologické služby. Krátce po deváté dorazil Jirka Adamovič s Michalem a se zprávou, že by měl dorazit i Petr Havránek a Zuzka Vařilová s někým. Ten někdo byl Kuba se psem. Po desáté byly předneseny dva krátké příspěvky o vertikálních útvech na Příhrazích a o nesouladu stáří teras v nových geologických mapách. Následoval oběd a odjezd do Příhraz.

První lokalitou byly Křížové věže a fenomén vertikálních útvarů. Dále jsme se operativně rozhodli o návštěvě Vlčího dolu a tamních skalních bran. Tato část měla předznamenat zítřejší téma o tom, co drží pískovec po hromadě, a čím jsou predisponovány mezofomy. Poslední zastávkou pak byly Železné věže a Kobyla. Po večeři proběhlo od 22 hodin promítnutí fotografií z návštěvy komisaře Paula Williamse v Českém Švýcarsku, z Jizerek 2013.

V pátek 19. září od 9 hodin měl přednášku Jirka Bruthans, který zde prezentoval výzkum sil, které mají vliv na výsledné tvary zvětrávacích procesů v pískovcích, ale i zvětralých žulách. Odkazují zde na článek ve Vesmíru. Následovala diskuse, krátké občerstvení a přesun do Klokoček ke skalním branám.

Spolupráce s jinými organizacemi

SPOLUPRÁCE S JINÝMI ORGANIZACEMI V ČR

Se základní organizací 36/02 ZO ČSOP při SCHKO JH jsme spolupracovali při pořádání Speleologického dne v Panském lomu. Této organizaci děkujeme za zapůjčení materiálu (stolů, lavic apod.). Naše organizace také spolupracovala při výzkumu hydrologických závislostí ponorové jeskyně Huberův ponor a jeskyně Vodárna v Kryštofově údolí se členy ZO ČSS 1-05 Geospeleos. Se členy ZO ČSS 3-02 Jeskyňáři Plzeň se naši členové podíleli na průzkumu chiropterofauny v Krušných horách na lokalitě Mauricius v Hřebečné u Abertam. Někteří naši členové pomáhali s expolatačními pracemi ZO ČSS 5-01 Bozkov a se ZO ČSS 6-16 Tartaros. Významnou spoluprací našich členů je podílení se na expedici Iron Deep pořádanou ZO 6-14 Suchý žleb. Také spolupracujeme s Geologickým ústavem struktury a mechaniky hornin akademie věd ČR, v.v.i., který má na jedné z našich lokalit, v Západní jeskyni, umístěny dva přístroje měřící pohyb horninových masívů v závislosti na Lužické poruše, která probíhá několik stovek metrů od jeskyně. Těž s tímto ústavem spolupracujeme při výzkumu jeskyní a suťových agregací v Českém Ráji.

DETAIL Z AKCÍ NA PŮDĚ SPŘÁTELENÝCH ORGANIZACÍ:

Dne 15.3. 2014 se pět našich členů (Lukáš Appelt, Jiří Fichtner, Jiří Honzejek, Marie Majorošová a Martin Šulc) zúčastnilo jarní pracovní akce v Bozkovských dolomitových jeskyních před začátkem hlavní návštěvní sezóny. Pomohli jsme kolegům ze sousední organizace 5-01 Bozkov s vyklizením mezideponie z průzkumu pod Větrnou jeskyní.

V rámci návštěvy jsme si také poprvé prohlédli některé nepřístupné části, kde nikdo z nás služebně nejmladších liberečáků dosud nebyl.

O víkendu 29.-30.3.2014 Jiří Fichtner a Jiří Honzejek navštívili kolegy ze skupiny 6-16 Tartaros v Moravském krasu a zúčastnili se technicky zajímavého čerpacího pokusu v koncových sifonech j. Nový Lopač, kdy se ověřovaly domnělé souvislosti mezi částmi jeskyně a možnost průstupu jedním ze sifonů. Krom toho při velmi početné akci probíhalo i vybírání sedimentů z Koncového sifonu a dílčí úpravy v jeskyni.

PŘESHraniční spolupráce

S polskými kolegy z Wroclawské grupy Chiropterologiczne jsme se tradičně podíleli na zimním sčítání netopýrů v jeskyních hory Polom a katedrále ve Swidnici. Dále se speleoklubem Bobry Zagaň a speleoklubem Wałbrzych jsme se zúčastnili 20. Mistrzostw Polski w Technikach Jaskiniowych „Złoty Karabinek”. Čilá zahraniční spolupráce panuje s důlní firmou RosiaMin, která vlastní rozsáhlé podzemní doly v Rumunsku v oblasti kolem Rosia Montana. Pravidelně tam jezdí provádět průzkumy opuštěných dolů a snaží se toho co nejvíce zdokumentovat, než vše bude pohlceno plánovanou povrchovou těžbou zlata, dalších kovů a minerálů. Valentin Rus, ředitel RosiaMin, vydal mimo jiné knihu „Rosia Montana, Aur-argint si galerii miniere“, kde je použito 90 fotografií našich členů z expedic do roku 2012.

Výzkumná činnost -Krasové Jeskyně

VÝZKUMNÁ A PRŮZKUMNÁ ČINNOST – JESKYNĚ JEŠTĚDSKÉHO KRASU A JIZERSKÝ HOR

Rok 2012 byl zejména poznamenaným tím, že se nepodařilo získat dotaci na prolongační a průzkumnou činnost. Další problém do plánované činnosti vneslo dlouhé získávání výjimky pro trhací práce na dně vstupní propasti Hanychovské jeskyně. Přesto i tak činnost základní organizace přinesla spoustu zajímavých výsledků, zejména při prolongaci Mramorové jeskyně, které byla věnována výrazně vyšší pozornost než v předchozích letech.

HANYCHOVSKÁ JESKYNĚ

Letos se na této lokalitě uskutečnilo 6 akcí spojených s prolongací jeskyně, při které se snažíme dostat do dalšího patra jeskyně na dně vstupní propasti. Zároveň během roku proběhly první dvě mapovací akce v zadní části Hanychovské jeskyně, které budou pokračovat i v příštím roce, neb v zimním období kvůli zimování netopýrů nelze takovéto činnosti v jeskyni provádět.

Během prvních dvou akcí (5. a 13.4.2014) se podařilo vybrat materiál z ložského odstřelu, kde došlo k formátování pracovního profilu, ve kterém se bude pokračovat hlouběji. Celkem se vytěžilo 5,5 m³ (99 koleček, 594 kýblů) materiálu. Tento materiál se tahá elektrickým vrátkem v kýblech z hloubky kolem 15 metrů, kde se u vchodu přesypá do koleček a odváží v souladu s výjimkou ze zákona č. 114/92 §10 Sb. v platném znění na dočasnou deponii na platě lomu.

Obou akcí se zúčastnilo 10 členů naší ZO, kteří zde celkem odpracovali na těchto dvou akcích 65 hodin.

Další akce proběhla až 13.7.2014 po tradičním Speleologickém dni a vyřízení potřebného povolení pro další trhací práce v Hanychovské jeskyni. Tato povolení jsou jednak od KÚ referátu ŽPaZ a od OBÚ. Během této akce se připravilo 21 vrtů do hloubky 140cm, tak aby v letošním roce mohl proběhnout další odstřel a tím byl připraven následující prolongační postup hlouběji. Při této akci bylo nutno se také poprat s výkonem kompresoru, který byl na samé hranici toho, co potřebujeme, či spíše by se dalo říci, že byl dosti slabý. Nicméně po té, co se podařilo najít vhodné nastavení, tak už samotné vrtání probíhalo dosti hladce. Vrtací akce se zúčastnily 4 osoby, které zde odpracovaly 10 hodin. Samotný odstřel realizoval dne 30.7.2014 člen naší ZO Jakub Šrek, který je i kvalifikovaným střelmistrem. Na ládování a odstřelu strávil asi 4 hodiny.

Ještě v tomto roce proběhly dvě akce (20.9.2014 a 18.10.2014) spojené s vybíráním materiálu, kterého je nyní odstřeleno mnohem větší množství, než po prvním střílení v ložském roce, které mělo za úkol zformátovat okolí profilu průzkumné šachty. Nyní po druhém odstřelu, se vytěžilo necelých 4 m³ materiálu (70 koleček, tedy 420 kýblů), převážně kamenů, ale i sedimentu z místa pukliny, s příměsí vodou opracovaných křemenných valounů, po které se pohybujeme směrem dolů, což nasvědčuje tomu, že náš postup jde správným směrem. Akce se zúčastnilo 8 jeskyňářů, kteří zde odpracovali celkem 43,5 hodiny.

Na posledních dvou akcích jsme také řádně zaběhli nově pořízenou centrálu HERON pořízenou částečně z dotace od ekofondu Města Liberec, za což velmi děkujeme, neb bez této dotace bychom si nebyli schopni takového pomocníka pořídit a efektivně pokračovat při odhalování tajemství Hanychovské jeskyně a naplňovat cíle našeho průzkumnického snažení. Tato centrála se ukázala jako velmi vyhovující a dostačující pro naše účely jak po stránce výkonu, tak po stránce přenositelnosti ve vzdálenějším terénu, kde je potřeba její výkon 2,5kW.

ZÁPADNÍ JESKYNĚ

V roce 2014 provedla naše organizace v této jeskyni po delší pauze větší počet průzkumných akcí. Daří se tak náš záměr postupně zintenzivnit výzkum v této stále velmi perspektivní lokalitě.

V květnu proběhly dvě průzkumné akce ve dnech 1.-3.5. a 24.5. Další dvě prolongace 7.6. a 29.6. V létě jsme se věnovali kromě průzkumu 16.8. hlavně opravám a údržbě naší terénní základny v lomu a to zejména 23., 29.-30.8. a také 15.-16.11. Poslední prolongace proběhla 27.-28.9. a poté ještě geodetické zaměřovací práce 8.11.

Nejdříve jsme zaměřili naši pozornost na dokončení prolongace v nejhlubším místě jeskyně asi 60 metrů pod povrchem. Chodba v této části zvané Břidlice opouští vápencovou čoučku, strmě upadá do podložních hornin a sleduje poruchu, na které jsou vyvinuty Staré jeskyně. V roce 2013 jsme zde prostoupili dvě úžiny a vzhledem k pravidelné síti navzájem kolmých puklin jsme očekávali za třetí, v té chvíli poslední úžinou, další křížení puklin či dokonce chodeb s možným pokračováním souvisejícím s předpokládanými prostory někde mezi Starými a Novými jeskyněmi. Protože chodba funguje jako hlavní trativod a odvádí velkou část systému, napojení z dalších částí nebylo vyloučeno. Po rozšíření třetí úžiny pomocí patronek jsme skutečně dosáhli křížení puklin i s menší síňkou, kde kolmo ze směru chodby vybíhá krápníky vyzdobená odbočka s množstvím drobných stalaktitů, stalagnátů, sintrových lišt a excentrik. Dno chodbičky je tvořeno vrstvou jemného sedimentu, z větší části je neprůlezná a již po 4 metrech mizí pokračování za hustě rostlými stalaktity, mezi kterými už nelze dohlédnout dále.

Odbočka je volně tekoucí vodou dávno opuštěná a tok z jeskyně pokračuje hlavním trativodem v břidlicích ještě asi 3 metry a poté se noří do nepříjemných tekutých šterků a bahna vyplňujících prakticky celý profil chodby. Vytvořen je pouze malý kanálek, měnící asi průřez podle momentálního průtoku. Zde je aktuální námi dosažené dno celé Západní jeskyně. Již druhého dne byl podniknut pokus o zaměření nových prostor, ale dvojici měřičů překazilo plán neobvyklé rušení přístroje Disto, který používáme. Příčinou, jak se později ukázalo, byla elektronika battery packu hlavové svítilny Fenix HP30. Úhlové odchylky ve všech směrech dosahovaly více než 30 stupňů. Po identifikaci problému byl třetího dne podniknut další, již úspěšný pokus o zaměření. Data z měření nicméně ještě nejsou zpracována do plánu jeskyně.

Další krátký průzkum jsme provedli v Nových jeskyních, kde jsme pomocí kamery zabudované na konci 4 metrové hadice nahlédli do jeskynního okna. Za ním se totiž nachází studna opět s možnou souvislostí s dalšími prostory. Cílem bylo ověření možnosti průstupu studnou. Kamerou byla zjištěna hloubka asi 2 metry. Dno i stěny jsou pokryty sintrem a na dně je špatně viditelný malý trativod. Zajímavý kulovitý objekt na dně připomínající zárodečný stalagmit, byl po pozorném studiu fotografií identifikován jako přilba před lety tam spadlá jednomu z našich kolegů. Toto místo je nadále vedeno jako potenciálně zajímavé pro průzkum, ale svou pozornost jsme zatím zaměřili jinam.

Po prostudování mapy jeskyně a konzultaci se staršími kolegy jsme začali vybírat zčásti zanesenou průzkumnou sondu pod Netopýřím dómem, na které byly práce přerušeny v roce 1984. V tomto místě se ztrácí voda z horní části Hlavní chodby, dómu Za závalem čili Ponorového dómu, Sudové chodby a Vysokého dómu. Mizející voda nijak nesouvisí se sousedními Starými i Novými jeskyněmi. Naši předchůdci zde v mocné vrstvě zhutnělého sedimentu vyhloubili několik metrů hlubokou i širokou šachtu až narazili na neprůleznou odtokovou puklinu. Tehdejší vodní poměry umožnily pročištění pukliny proudy vody a pohled asi 4-5 metrů hluboko. Tímto směrem právě očekáváme již několikrát výše zmíněné neznámé prostory ve středu jeskynního systému.

Ze sondy jsme vyvezli během dvou akcí 40 koleček víceméně zvodnělého sedimentu, zahlubili se o 2 metry a po 30 letech od posledního průzkumu opět dosáhli oné pukliny. Puklinu velmi pomalu pomocí mikrotrhacích prací rozšiřujeme. Lze očekávat mnoho metrů obtížného postupu mj. i kvůli nešťastnému směru vrstev horniny ve směru pukliny, který velmi snižuje účinnost patronek.

V souvislosti s trativody opět vyvstává otázka vývěrů na povrch. Na jediném ověřeném krasovém prameni je studánka u křižovatky turistických cest. O dalších stopovacích zkouškách nejsou záznamy, patrně nebyly realizovány z důvodů nízkých průtoků. Na sever a západ od jeskyně jsou rozsáhlá prameniště a dosud není známo, která souvisí s vodami protékajícími Starými jeskyněmi resp. Břidlicemi, případně sondou pod Netopýřím dómem. V červnu jsme provedli pouze kontrolu prameniště a pokud to vodní poměry umožní, provedeme stopovací zkoušky. Není vyloučeno, že přímo jeskyní probíhá hlavní evropské rozvodí mezi Baltem a Severním mořem.

Zběžný průzkum v trvání 7 hodin proběhl také v jedné z odboček z Hlavní chodby a to v Sudové chodbě. Chodba je vyvinuta na stejné poruše jako Staré jeskyně a Břidlice, jen na opačnou, přítokovou stranu. Přitéká jí voda za jarního tání, ovšem ve srážkově podprůměrném roce 2014 byla zcela suchá. Chodba prudce stoupá k povrchu pod úhlem asi 60 stupňů a před koncem je na hranici průleznosti. Ukončena je kamenitým závalem. Prohloubili jsme dno chodby odebráním asi 2 kubíků hlinito-kamenitého sedimentu a postoupili tak až k závalu. U čela závalu se chodba rozšiřuje a strop ubíhá téměř kolmo vzhůru. Do sebe zaklíněné kameny různých velikostí s mezerami vyplňují celý prostor. Celá situace vypadá jako vstup do závrtu zdola. Jedná se o jakousi zátku a jakýkoliv zásah do závalu může být velmi nebezpečný. Charakter chodby a prostorové poměry na čelbě neumožňují bezpečnou činnost bez radikálnějšího řešení.

Jako zatím poslední zajímavý směr průzkumu se jeví tzv. Blátivá chodba v Nových jeskyních. Prolongace byla v minulosti ukončena z důvodů velkého objemu hlinitých sedimentů, obtížného transportu a také kvůli zaplavení části dna vodou. Zdá se, že se jedná o zahliněný dóm či rozměrnou ukloněnou chodbu a my se pohybujeme u jejího stropu. Otázky okolo této části jeskyně a jejího pokračování by mohla pomoci vyřešit hydrotěžba sedimentů, ta ovšem vyžaduje vydatný zdroj vody. V našem případě autocisterna je naprosté minimum, technologie vyžaduje tisíce litrů vody. Bylo by také nutné provést velmi přesný vrt do jeskyně. Jako první část přípravné fáze bylo zatím 8.11. provedeno geodetické zaměření plata lomu a hlavního polygonu jeskyně. Po dalších měřeních jeskyni bude možno stanovit směr a místo případného vrtu. Celá záležitost je zatím ve fázi počátečního plánování.

Kromě průzkumu jsme pokračovali v nekončící dlouholeté činnosti a to vyvážení stále pracujícího závalu v Ponorovém dómu. Zával je vahou horních vrstev a za přispění prosakující vody vytlačován do Hlavní chodby těsně u vstupu do nejzdobnějších částí Starých jeskyní. Proto je občas nutné odebrat materiál z čela závalu. Po několika akcích se nám podařilo narušit stabilitu suťového svahu v dómu natolik, že se v červnu opět po mnoha letech téměř celý svah sesunul. Na naší činnosti na závalu se tím nic nezměnilo a budeme dále pokračovat v jeho likvidaci stejným způsobem. Změnou dispozic sutě v dómu se nám ale přiblížila možnost průzkumu ve směru za Ponorový dóm směrem k blízkému jezírku ve Starých jeskyních.

Vzhledem k rozsáhlému plánu činnosti jsme pomocí detektoru našli a ověřili stav napájecího kabelu a telefonní linky vedoucí do jeskyně, které již dlouhou řádku let nebyly využívány a umožní větší komfort při výzkumu. Postupně budou odstraněny nefunkční zařízení u vstupu do jeskyně a nahrazeny jiným potřebným rozvodem.

V roce 2014 jsme při speleologickém průzkumu v Západní jeskyni odpracovali přibližně 180 hodin a z jeskyně na výsypku bylo vyvezeno 175 koleček hlinito-kamenitého materiálu.

V sobotu 8.11. proběhlo geodetické zaměření plata lomu a hlavního polygonu jeskyně. Jedná se o první krok k plánovanému vrtání 100mm vrtů do „Blátivky“ pro umožnění hydrotěžby. V současné chvíli máme tedy velmi přesně zaměřeno v S-JTSK několik bodů na platě lomu. Jedná se o klasické kolíky a také „stabilizované“ rohy lesácké chaty a cedule u vstupu do lomu. Zaměření bylo dotaženo do jeskyně, kde jsme na ně připojili hlavní měřičské body (E,G,F,I). Provedl jsem prvotní napasování na nové zaměření jeskyně a zatím to vypadá poměrně nadějně, neboť nejzazší místo v „Blátivce“ je od místa předpokládaného možného stanoviště vrtací soupravy z plata lomu vzdáleno cca 12m a výškově jsou v podstatě na stejné úrovni. Další měřičskou akcí bude znovu vytyčení polygonu do „Blátivky“, neboť nové zaměření jeskyně má poměrně výraznou chybu. Například mezi body E a I se jedná na 26,5m o více jak 1,5m a je nutné dohledat, kde a proč se stala chyba.

ROKYTKA III - UKRADENÁ JESKYNĚ

Tuto jeskyni před lety objevil Jiří Malík st. a věnuje se této lokalitě systematicky. V roce 2014 se pustil se svým synem do několik let plánované prolongace. V rámci této byl odstraněn řícený pilíř ve vstupní prostoru, který z bezpečnostního hlediska neumožňoval bezpečný pohyb a práci v této jeskyni. V současné době je jeskyně připravena pro další postup, který se rýsuje v zasedimentované puklinové chodbě. Celkem zde při 7 akcích v roce 2014 bylo odpracováno 55,5 hodiny.

Na této velice zajímavé lokalitě proběhly dvě pracovní akce. První ve složení Horáček, Fichtner a Honzejek byla realizována 11.1.2014 a jejím cílem bylo vytvořit dokumentaci těchto dvou jeskyní včetně mapy. Toto zabralo 12 hodin. Poslední akci v tomto prostoru, konkrétně na jeskyni 33M zrealizoval Jiří Malík ml., a to 30.12.2014, kdy pokračoval v prolongaci v zadní části jeskyně a odkrýval zasedimentovanou plazivku. Celkem zde odpracoval 9,5 hodiny.

HUBERŮV PONOR

V Kryštofově údolí na Huberově ponoru byly na žádost místopředsedy D. Horáčka v roce 2014 provedeny 2 stopovací zkoušky pro ověření směru proudění a charakteristiky proudění podzemní vody a krasových kanálů v krystalických karbonátech. Tyto zkoušky byly realizovány členy ZO ČSS 1-05 Geospeleos Petrem Mikušem a Janem Soukupem. Vodní tok o průtoku okolo 1 l/s se zde ztrácí do propáستky přibližně v polovině délky mělkého údolíčka, zahloubeného oproti okolnímu terénu cca 5 m v místě ponoru. Údolí pokračuje i dále pod ponorem a postupně nad železniční tratí vyznívá.

Stopovací zkoušky opakovaně a jednoznačně prokázaly proudění vody z ponoru do vývěru v objektu vodojemu (dále jen HV). Při první zkoušce do HV dorazilo 95% stopovače, při druhé jen 68%. Důvod rozdílu není zřejmý. Může se jednat o ztrátu části NaCl díky zasáknutí hustého roztoku do sedimentů pod řečištěm při injektáži při druhé zkoušce. Méně pravděpodobně až 32% stopovače vyvěrá za určitých podmínek v jiném, dosud neznámém místě. Stopovač se v HV objevil 4,5 až 4,7 hod po injektáži, tedy mnohem později než odpovídá době transportu zákalu ze starších pozorování. Rozdíl mohl být způsoben různým průtokem. Pokud byl při sledování pohybu zákalu průtok 5x vyšší, než při stopovací zkoušce, mohl se zákal pohybovat podzemím i 5x rychleji. Maximální rychlost proudění v podzemních kanálech je 3 cm/s, zatímco střední rychlost proudění jen 0,7-1 cm/s. Pecletovo číslo (3-11) je nízké a naznačuje proudění v prostorách vyplněných sutí nebo velkou proměnlivost plochy průtočného profilu. Objem zatopených prostor dosahuje 34-430 m³, což odpovídá průměrné ploše průřezu zatopených prostor 0,07-0,8 m². Velký rozptyl je dán skutečností, že není jasné, zda většinu prostor protéká malý průtok z ponoru (malý objem), nebo velký z pramene (velký objem). Přítok z ponoru tvořil při první zkoušce 9% při druhé 18% vydatnosti vývěru HV. Zbytek vody pochází pravděpodobně z rozptýlené infiltrace na vápence a především z podzemních rozptýlených přítoků z okolního krystalinika.

Do objektu vodojemu napojeného na dědičnou štolu (dále jen OD) mohlo dorazit až okolo 2% stopovače. Zde ale nelze považovat výsledek objevení stopovače za průkazný, protože období změny konduktivity se měnila hladina na OD a tedy i protékané množství vody. Navíc před a během změny konduktivity došlo k srážkové činnosti (dne 21.10 zde spadlo 6 mm srážek a následujícího dne 10 mm srážek - ČHMU Liberec). Zvýšení konduktivity bylo proto pravděpodobně spíše vyvoláno nepatrnou změnou chemizmu díky vlivu srážek, které mohly vytlačit více mineralizovanou vodu z jiných částí dolu, nebo díky změně poměru přítoků z různých zdrojů

JESKYNĚ V HAVLOVĚ KAMENÍ A MINKOVICKÁ JESKYNĚ

Během celého roku 2014 jsme provedli 14 větších povrchových průzkumů v krasu Ještědského hřbetu. Ty zahrnovaly kontroly stavu bývalých lomů, stavy krasových pramenů, travertinových a vápencových výchozů a ověřování rozsahu poloh vápenců. Podařilo se nalézt i dvě malé jeskyně.

První z nich byla nalezena 2.3.2014 a pojmenována podle starého místního názvu „*V Havlově kamení*“. Jeskyně byla odkryta těžbou v malém lůmku nad osadou Široká obec v katastru Světlé pod Ještědem asi 200 metrů JZ od dolní stanice lanové dráhy Nové Pláně. Lokalita se nachází v jednom z pruhů krystalického vápence táhnoucích se přes hřeben mezi polohami fylitu. Pruh, který přibližně sleduje úbočí, je zde na povrchu dvakrát přerušen. Na západě údolím potoka Rašovky a jeho přítoků pramenících ve vyšších polohách, na východě pak širokým údolím se sítí starých potočních koryt, přičemž současný nejbližší tok obchází lokalitu v bezprostřední blízkosti třemi mělkými řečišti a až poté se zařezává do hlubokého koryta.

Toky se setkávají necelých 200 metrů jižně pod jeskyní. V řečištích lze nalézt naplavenou směs vápence a fylitu, tak jak potoky erodují jednotlivé polohy hornin. Severně jsou vápence ohraničeny fylity, kontakt ubíhá SV směrem. Na kontaktu je vícero pramenů, z nichž jeden je asi 50 metrů ZSZ nad jeskyní a voda odtéká nejkratší cestou do potoka Rašovky. Další dohromady vydatnější prameny jsou o něco výše a jak již bylo uvedeno, obtékají lokalitu po východní straně. Poněkud zvláštní vodní poměry na lokalitě s vodou vyhýbající se vápenci mohou svědčit o velmi malé četnosti puklin i s ohledem na převážně horizontální vrstevnatost vápence. Ovšem jen asi 8 metrů od potoka a 30 metrů nad jeskyní se nachází řícený závrť o rozměrech 1 krát 1 metr, v našich podmínkách výjimečný jev. Závrť je ve směru pukliny s jeskyní, takže přímá souvislost tu může být.

Samotná jeskyňka je pod nízkou lomovou stěnou a tvoří ji mírně ukloněná korozí rozšířená puklina. Vchod je 1,2 m vysoký a 0,5 m široký. Z viditelné délky asi 4,5 metru je průlezných jen 2,5 metru, dále se puklina rychle zužuje na pouhých 10-15 cm. Hornina má výraznou horizontální vrstevnatost, díky čemuž vznikly ve stěnách zajímavé římsy. U dna lze vidět ostrůvek poškozených koralitů, od bradaviček po keříčky. Zčásti odlámaná jeskyně je celá ovlivněna promrzáním v zimním období.

Druhá z jeskyní se nachází také v malém vápencovém lůmku na druhé straně hřebenu asi 200 metrů nad vodárnou nad obcí Minkovice spadající do katastru obce Šimonovice.

Jeskyně pod nízkou lomovou stěnou je založena na puklině výrazně zvětšené korozí a tvoří ji těsná členitá chodbička ubíhající do masivu jen několik málo metrů pod povrchem. V současnosti je zanesena hliníty sedimenty na neprůlezný rozměr a viditelná délka chodby je asi 3 metry. Zdá se, že je obývána zvířetem.

VÝZKUMY NA HLUBOKÉ

Na jaře 2013 jsme provedli povrchový průzkum v oblasti bývalých vápencových lomů SZ nad osadou Hluboká, kde se v nejvýše položeném lomu nachází i jedna z nejmenších jeskyní Ještědu, Díra na Hluboké.

V sousedním a také největším lomu této skupiny asi 100 metrů od Díry lze na nejvýše položené lomové stěně nalézt slabé povlaky sintru a pod nimi nízký klesající vchod do staré liščí nory. Tyto skutečnosti byly známy již z dřívějších průzkumů (info od R. Horušický, D. Horáček).

14.12.2013 bylo započato s prokopáním osypového valu za účelem zjištění charakteru nory pod skálou. Tehdy se ukázalo, že se jedná pouze o 1m dlouhou a 0,4m vysokou kapsu ve stěně, která včetně další zasucené části tvoří mělký převis vzniklý výlomem podél poruchy ve stěně při odstřelu. Pohodlně vystlaná kapsa sloužila jako občasné útočiště lišky. Podle toho dostala lokalita pracovní název Pelíšek.

Z kapsy doleva vybíhaly dvě drobné puklinky, nejširší 8cm. Vzhledem k místy se vyskytujícím sintrovým povlakům a známkám zkrasování tu byla určitá možnost, že níže za vrstvami gravitačních sedimentů z osypu se nachází nějaká dutina, čili že se nejedná pouze o výlom na úzké zkrasovělé puklině, ale o jeskyni z hlediska člověka.

23.3.2014 se po odkrytí malé části venkovní stěny objevily zbytky excentrik. Pod stěnou byly také nalezeny na jednom místě nepříliš staré kosterní pozůstatky lišky, kuny a lebka pravděpodobně jehněte. V hloubce 25cm je vrstva hlíny přerušena 1cm silnou vrstvičkou popela s jehličím a o něco níže byly nalezeny dvě pálené cihly související s lidskou činností nejspíš v 1. pol. 20. století.

Po dalších pracích na výkopu osypového valu bylo 4.10. dosaženo vrstvy původního materiálu z odstřelu a zároveň rozšíření jedné z puklin začalo naznačovat možný prostor dále. Dne 26.10.2014 po dalším prohlubování a rozebrání několika kamenů následoval pohled do prvních skromných prostor a teprve nyní se dalo konstatovat, že se skutečně jedná o jeskyni.

Již 2.11.2014 se podařilo proniknout nejen do nízkého prostoru za vchodem, ale následně byla úzkým průlezem mezi kameny objevena i další síňka asi 3m dlouhá a 1,3m vysoká. Dne 14.12.2014 přesně rok po začátku průzkumu se práce soustředily na zajištění bezpečném přístupu do nových prostor pro další bádání. Jeskyně prozatím dosahuje délky 10 metrů.

Při 6 akcích zde bylo odpracováno 25 hodin a přemístěno cca 6m³ materiálu z osypového valu a kamenů a hlíny z jeskyně.

Podle prvních zjištění je jeskyně založena na několika křížících se puklinách. Volné prostory vznikly korozi, řícením a sesedáním vrstev na dně. Dno tvoří silně zvětralé kameny, síňku za vchodem vpravo lemují větší korodované od stropu odsedlé kameny tvořící nepravý strop původně malého nízkého prostoru. Místy jsou na nich sintrové náteky a vybíhá odtud malá sintrem pokrytá neprůlezná odbočka, nyní vizuálně zakrytá dočasnou kamenitou deponií.

Na levé stěně jsou pozůstatky starých brček. Puklina na níž je tato první prostora, pokračuje přes druhou výše položenou síňku dále jako neprůlezná zasucená chodbička rovnoběžně s čelní stěnou lomu a patrně souvisí s další norou přibližně 15 metrů vlevo od jeskyně, která je v zimě obývaná a „dýchá“. V chodbičce jsou ojedinělá brčka.

Druhá síňka je na puklině kolmé k první. Řícený strop je starý, ale lze tu nalézt několik novodobých prasklin, které se dají jednoznačně přičíst otřesům při odstřelech. Ze síně do masivu ubíhá zařícená zužující se puklina se sintrovými nátekami.

Na křížení hlavních puklin bývala výzdoba tvořená brčky a několika mohutnějšími nátekami s obvodem až 60cm zakončenými krátkými stalaktity. Až na jeden jsou všechny upadlé. V tomto místě je jediný výrazný skap a vznikají zde nová brčka a náteky.

Vzhledem k pozdnímu odkrytí prostor na konci roku se tu zatím nevyskytuje žádný letoun, je zde pouze četný výskyt Mety temnostní, Múry sklepní a Píďalky jeskynní, obvyklé to společnosti v našich prostorách. Díky příhodným výše položeným prostorám je ale možný ojedinělý výskyt netopýrů již v další zóně.

V roce 2015 budeme dle možností pokračovat v průzkumu odboček ze síně a zpracujeme první plán jeskyně. Vzhledem k existující sintrové výzdobě bude zvaženo zabezpečení vchodu.

VELKÁ BASA

Lokalita, která si zaslouží pozornost, ale přístup je hodně na hranici, spíš pod hranicí průleznosti a tak se v ní těžko něco zkoumá. U jeskyně je podezření, že má paleové klima, proto je třeba v ní provést několikaleté měření teplot.

Akce na Velké Base započala již v pátek 18.4.2014. V 18:30 jsme se s Lukášem Kovaczem setkali v Padouchově, odkud nás i s materiálem vyvezl svým gazem pod lom Velká Basa, Pepa Švarc. Následně byly nataženy sítě na odchyt netopýrů. Kolem 21 hodiny dorazil i Jiří Honzejek. V nočních hodinách odjel Lukáš Kovacz. Ráno těsně před 8 hodinou dorazil Jiří Fichtner a mohli jsme začít. Cílem bylo rozšířit úžiny ve Velké Base pod panenkami, na nějaký alespoň trochu realistický a bezpečný postup do hlubin jeskyně Velká Basa. Tohoto snažení bylo započato, aby se dal dole umístit dataloger a sledovat změny klimatu v jeskyni. Na tom již proběhla jedna akce vloni a ukázalo se, že jsem došli akorát k panenkám.

Ale pod panenkami je to o něco houževnatější a rozšíření je i tak na hranici průleznosti. Vzhledem k houževnatosti skalních výstupků zužujících cestu dolů, bylo užito mikrotrhacích prací pomocí pyropatronek GBT. Ani ty nijak moc nepomohly a asi nebyl nejšťastněji zvolený směr přímo dolů. A tak se dolů dostal pouze Jirka Honzejek, který tam aspoň umístil datalogger, ale pro jeho pravidelné stahování alespoň jednou za rok, bude třeba ty dvě výrazné úžiny ještě rozšířit, alespoň tak, aby zde prolezli Fichtík a já. Předpokládám, že šachticí o šíři cca. 25 cm pak už na dno slezeme a vrátíme se zase zpátky. Na akci se ukázalo i několik nečekaných návštěv. První milou návštěvou byl Vladimír Roženský zvaný Drozd se svou ženou. Dále několik turistů, z nichž jeden v důsledku toho, že zaslechl ránu pyropatronky GBT a kluci odsekávající úlomky skály v jeskyni ho přes vrtačku neslyšeli, zalarmoval veškeré záchranné složky v širém okolí. Po té, co dorazil pracovník horské služby a dva policisté, se vše vysvětlilo a planý poplach byl odvolán. V rámci šetření jsme se dohodli, že bude vhodné dopředu hlásit naše pracovní akce, aby nevznikaly plané popluchy. Na konci akce bylo odneseno nářadí a ve večerních hodinách jsme odjeli domů s tím, že v budoucnu budeme ještě na tomto rozšiřování pokračovat, dle odhadu by to měla řešit jedna jednodenní akce. Ale aspoň je již dole datalogger a měří. Celkem zde bylo odpracováno 31 hodin.

ÚZKÁ JESKYNĚ

1.3. 2014 jsme realizovali jednu akci v Úzké jeskyni v Kryštofově Údolí. Osvětlenou vstupní část jeskyně jsme vyčistili od materiálu napadaného uzávěrou a stále v eufotickém prostoru za vchodem, jsme provedli malou sondu v sedimentech mezi kameny do hloubky asi 70 cm. Dvě osoby zde odpracovaly 6 hodin.

MRAMOROVÁ A HLINĚNÁ JESKYNĚ

V roce 2014 jsme v Mramorové j. pracovali pouze jednou a to 8.11. Během fyzicky náročné akce jsme ze zadního dómků vyklízeli haldu hlíny a kamenů vzniklou v létě 2013 opadem části stěny a stropu poté, co jsme zde odstranili hlinité sedimenty, sloužící jako opora zvětralé stěně na kontaktu vápence a fylitu. Ve čtyřech lidech jsme zde odpracovali 23 hodin a ven vytáhli 3m³ materiálu.

Odstranění sesuvu si vyžádá celkem asi tři akce, než budeme moci opět pokračovat v průzkumu. Krom výše zmíněného je stav jeskyně od přerušení prací v roce 2012 beze změny. Vodní poměry nebylo možné v roce 2014 hodnotit kvůli absenci jarního tání a celoročně podprůměrných srážek.

V blízké Hliněné jeskyni proběhla také jedna akce, 15.2. Stále sledujeme směr chodby, kterou nyní tvoří pouze kanál 0,4 krát 0,3m přecházející ve dně do úzké pukliny. Postup navíc stěžuje mimořádně kompaktní blok mramoru po straně chodby, kdy je nutné pro rozšíření na pracovní dostatečný prostor používat mikrotrhací práce. Ve dvou lidech jsme zde odpracovali 19 hodin a vytáhli 0,7m³ kamenů a hlíny.

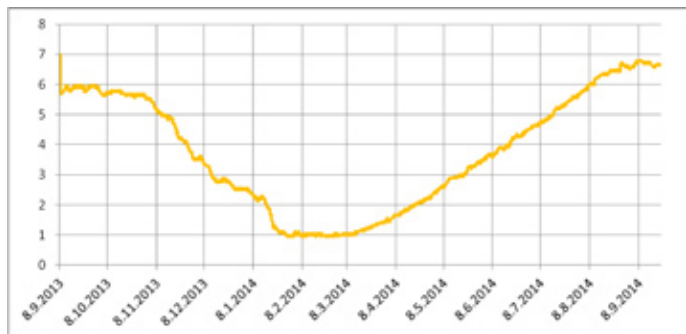

Výzkumná činnost - pseudokras

ČESKOLIPSKO

PALEDOVÁ JESKYŇE NA BEZDĚZU

Již několik let provádíme pravidelné sledování klimatu paledové jeskyně na Bezdězu. Bohužel, kvůli poruše datalogeru, máme jen data z horní komory a chybí nám data ze dna, které je nejhladnějším místem jeskyně. Nicméně křivka z horní komory na grafu jednoznačně ukazuje na mírnou zimu a malé prochlazení této paledové jeskyně. Koncem roku 2014 se podařilo ve spolupráci se ZO 36/02 ČSOP při správě CHKO JH pořídit nové datalogery a obnovit měření klimatu v paledových jeskyních na Bukové hoře a také v Ledové jeskyni Naděje, včetně prvního umístění záznamového teploměru i do Malé Ledové jeskyně.

JIZERSKÉ HORY

HARCOVSKÁ VALHALA

Málo známé až neznámé podzemí v balvanovém poli v Lukášově na Harcovském potoce. Dne 19.4.2014 provedl obhlídku této lokality pod záminkou rodinného výletu Ivan Rous. Tuto jeskyni již navštívil v dětství, ale byl vcelku skeptický k její velikosti. Najít ji trvalo pár minut a k překvapení je vcelku velká. V podstatě se jedná o totožnou jeskyni jako je Valhalla na Černé Nise, ale podzemní prostory jsou jen o něco menší. Na délku má cca 50 metrů. Zajímavá je však geologicky. Údolí tvoří pravděpodobně (pode dnem koryta uložená) žíla, případně tektonická porucha, která erodovala rychleji, než okolní granit. Zároveň by do tohoto místa mohl běžet zlom táhnoucí se ve směru SZ-JV. Výsledkem je celkem ostrý schod v údolí, kterým právě protéká potok. Zvláštností je, že je možné uhnout z balvanového pole i do boků údolí, kde jsou potrnány skály co se postupně sesunuly do středu koryta.

ČESKÝ RÁJ

BARTOŠOVA PEC

V roce 2014 proběhla kontrola stavu sifónů na této lokalitě. Po oblečení potápěči nabrali směr polosifon I. Po přilezení k polosifonu je patrná jen 10 cm škvíta a volná písková hladina. Po jejím prohrabání do průlezné formy cca 28-30 cm světlosti bylo možné s obtížemi pokračovat dál. Po dosažení prvního sifonu je patrné, že má výšku 12-15 cm a je plně zapískován. Výsledné zjištění akce je předpoklad, že všechny sifony jsou zaneseny na původní hladinu.

TURNOVSKÝ KRAS

V roce 2014 bylo realizováno 7 kontrolních a především poznávacích pochůzek v oblasti mezi obcemi Frýdštejn, Borek, Kaškovice a městem Turnov.

Rok byl velmi chudý na dešťové srážky a podle toho vypadala i situace v krasu. Ponory pod Roudným, V Podhorčí, u Mokřin byly krom bouřkových přívalů celý rok suché. Zcela vyschl přítok od Jenišovic (viz pozn. níže). Potůček od Voděrad k Podhorčí se ztrácel v řečištních ponorech již vysoko nad hlavním ponorem. Zcela vyschl i Vazovecký potok v horní části. Přitoky od vodárenských sběračů pod Drábovnou se ztratily ve dně Vazoveckého potoka již po několika desítkách metrů. V blízkosti vápencových výchozů v korytě potoka se zase trochu vody objevilo, ale ihned zase zmizelo. Teprve malý stálý pramen v horní části osady Slapy vytvořil nepatrný tok jen několik dcl za minutu.

Bez vlivu sucha fungovalo Ondříkovické propadání, pramen ze skály mezi pivovarskými šachticemi a dva malé ramínky směrem od Roudného několik desítek metrů od Bartošovy pece.

Při pochůzkách bylo zaznamenáno také několik zjištění jednak pro případnou nápravu či pro další pozdější kontrolu.

- 1) Při kontrole uzávěry Ondříkovického propadání byl zjištěn zarezlý zámek
- 2) V přítoku od obce Jenišovice k Bartošově peci zbyly jen tůňky zásobované pouze odpadovou vodou a čím blíže k obci, tím silnější byl zápach splašků.
- 3) Jícen ponoru u Mokřin je zanesený množstvím převážně kovového odpadu z osady.

4) Malý řícený závrť několik metrů od Ondříkovického propadání je příležitostně zavážen stavební sutí a jiným odpadem a nejspíš časem zmizí tak jako ne-daleký závrť na druhé straně od propadání.

5) Ze dvou malých závrťů v louce pod obcí Borek již jeden není téměř k nalezení. Místo se dá identifikovat již jen podle jiného zbarvení trávy. Druhý jižněji položený je již jen nepatrná prohlubeň.

6) Troska závrťu v hraně údolí pod Ondříkovickým propadáním byla již před delší dobou využívána jako černá skládka. Dnes je již odpad v příkrém svahu z větší části zarostlý vegetací.

7) Kontrolovány byly rovněž závrťy u Malého Rohozce oplocené pod správou SČVK kvůli ochraně vodního zdroje. Větší dvojzávrť fungoval v dávné minulosti jako černá skládka a v celém jeho prostoru se nachází množství kovového odpadu, skla, plastů a drobných obalů. Menší závrť v místní části Kolonie má uříznutý zámek a místní obyvatelé sem vyvážejí odpad ze zahrad. Dno je navíc také plné obalů od ředidel, starých lékovek apod.

8) Při kontrole ponorové jeskyně Šálení smyslů bylo zjištěn svahovými hlínami zcela zasutý vchod. Tím došlo k odklonění potůčku do závrťu u hrany údolí, kde mizel vsakem. Další informace viz samostatný článek.

ŠÁLENÍ SMYSLŮ

Tato ponorová jeskyně se nachází na západním okraji osady Borek v katastru obce Ondříkovice. Je to jedna ze dvou evidovaných jeskyní patřících do krasu Turnovské pahorkatiny (e.č. K151 75 10 J00002).

Jen několik málo desítek metrů nad ponorem vytéká drobný tok o vydatnosti asi 0,2 l/s z přepadu Šírkova pramene zachyceného pro vodárenské účely. Pramen vyvěrá v úrovni, kde končí dobře propustné nadložní kvádrové pískovce teplického souvrství a zpodloží vystupuje nepropustná vrstva vápnitého jílu.

Ta má ovšem mocnost jen několik metrů a tak se voda po krátké cestě po povrchu zase ztrácí v ponoru, který náleží do další propustné vrstvy a to do vápnitých pískovců souvrství jizerského. Ostatně na tomto kontaktu jsou vyvinuty prakticky všechny ponory v oblasti. Podsklepený dům jen o něco výše a asi 25 metrů od ponoru je dle sdělení obyvatel zcela v nepropustném jílu.

Při povrchovém průzkumu 8.3.2014 jsme zjistili úplné zasucení vchodu jeskyně hlínou, přičemž zbyly jen dva malé otvory v horní části. Sesuv zcela odklonil potůček do blízkého závrťu, přitom podle informace v článku Speleofórum 2001; str.39-44, se konstatuje, že se tok ztrácí v jeskyni. Místní občané bydlící v bezprostřední blízkosti závrťu potvrdili, že do závrťu voda teče jen asi 3 roky, možná od jara 2011. Nad jeskyní již jen nějakých 20 metrů od nejbližšího obydlí je mělký miskovitý závrť o průměru asi 2 metry, který se má dle sdělení místních snad pomalu prohlubovat. Tuto informaci je ale nutno brát s rezervou. S těmito informacemi jsme se rozhodli uvolnit vchod, obnovit původní ponorovou funkci a také prozkoumat známou jeskyňku o předpokládaných rozměrech 1,5 krát 1,5 metru.

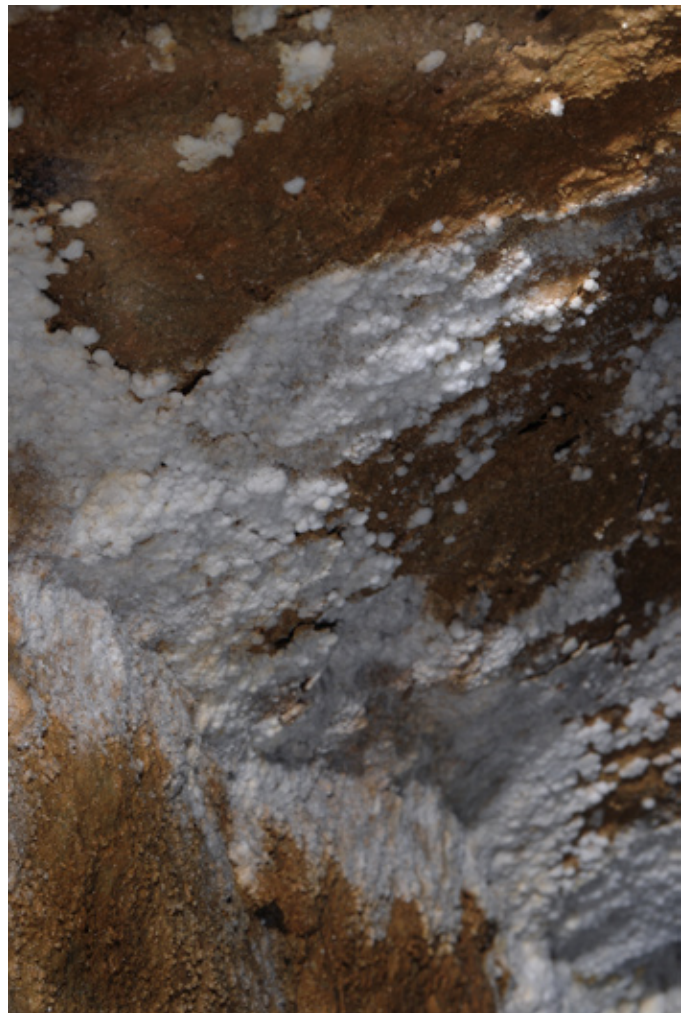

11.5. se po několika málo hodinách podařilo odkryt malou horizontální dutinu s nízkým vchodem a na pravé straně s úzkou asi metr a půl hlubokou skalní rozsedlinou. Nález potvrdil očekávání a poté, co byl potok sveden zpět do ponoru, byl splněn hlavní záměr akce. Při ohledání jeskyně bylo konstatováno, že celá je vlastně vytvořena sesednutím nějakého bloku od stropu. I když se výška dutiny již po 1 metru snižuje na pouhých 10 cm, rovný strop ubíhá dále a co je nejdůležitější, je slyšet slabý zvuk vody dopadající z výšky. To rozhodlo o pokračování v průzkumu. Nečekaně rychle se podařilo rozebrat kamenné desky na dně a vytvořit tak asi 30cm průlez, ze kterého člověk již po jednom metru doslova vypadl do prostorné síně, v níž je možné celkem normálně chodit. Hlavní část jeskyně s nynější délkou 20m a denivelací 5m je jedna velká síň, která je stupňovitým stropem a hrubou sutí výškově opticky rozdělena na dvě samostatné části. Jeskyně má jasně subrozně subsidenční původ, čili vznikla sesedáním díky rozpouštění a odnosu materiálu v hloubce v prostoru propadání potoka. Možnost prvotního náhlého řícení do už existující hlouběji položené prostory je vzhledem k povaze suti v síni také možná. Přesná geneze jeskyně bude později diskutována po dalším podrobnějším zkoumání.

Vchodovou část tvoří větší sesedlý rozrušený blok. Jedna jeho strana slouží jako vstup, který bude možné v případě potřeby velmi rychle zvětšit pro pohodlný průchod. U vstupu je po pravé straně přes metr hluboká rozsedlina. Levá strana bloku je nejvíce rozrušena a je velice nestabilní. Tudy rozptýleně vtéká voda a stéká po dvou stranách bloku do nejhlubšího místa jeskyně, kde mizí mezi kameny. Z bloku visí husté závěsy kořínků a v jejich zmeti přímo pod ponorem jsme našli další tři metry prostor, které nejsou zakresleny na prvotním plánu jeskyně. Dno horní (jižní) síně mírně stoupá v písčité suti. V nejvyšším místě již visí kořeny a pouze zde opadává stěna. Jinde jsou stěny a strop stabilní. V dolní (severní) síni, kde se ztrácí potok, byl nalezen pravděpodobně druhý přítok do jeskyně, nyní ale zcela suchý. Nachází se na opačné straně síně než je ponor. Ze síně vybíhá k SV horizontální odbočka sledující drobnou poruchu kolmou na hlavní směr jeskyně. Je z velké části vyplněna písčitou sutí, která ji také po chvíli neprůlezně ukončuje. V místě napojení odbočky do síně se na povrchu nachází dříve zmiňovaný závrť, ale nebylo nalezeno nic, co by svědčilo o pohybech v jeskyni a prohlubování závrťu.

V odbočce a horní síni je velký objem písku, a kameny jsou silně zvětralé a lámou se v ruce. Podíl vápnité složky je zde nepatrný. V dolní síni a blízko vchodu jsou kameny pevnější, ale pohyb zde může vyvolat omezené řícení. Ve všech prostorách, ale především v dolní síni se nachází rozsáhlé nepravidelné povlaky zpevněného nickamínku a tenké sintrové polevy. V dolní síni lze nalézt i dva ojedinělé konkreční sedimentární krápníčky. Po prvotním průzkumu a zaměření jeskyně jsme průlez do jeskyně zarovnali několika těžšími kameny kvůli bezpečnosti především dětí, které se zde pravidelně pohybují. Průzkum i zaměření jeskyně si vyžádali pouhých 10 hodin práce.

Při podzimní kontrole byl zjištěn o něco vyšší průtok vody asi 0,4 l/s, protože se k potůčku občas přidává ještě přepad z blízkého sběrače boreckých pramenů. Na sběrači v létě proběhly stavební úpravy. Bylo též zjištěno zahrazení ponoru a prokopání koryta potoka opět do závrťu, byla proto zjednána náprava pouze jednoduchým přehrazením. Nyní uvažujeme s ohledem na bezpečnost, zachování jednoduchého přístupu a také kvůli jisté jedinečnosti lokality o zřízení uzávěry vchodu. Hlavní je ovšem zachování funkce ponoru.

Speloakce v zahraničí

EXPEDICE NA MAGANIK

PŘEVZATÝ TEXT ZDENĚK DVOŘÁK

Letošní Maganik byl opět náročný a částečně úspěšný, ale opět jiný. Do tohoto pohoří míří české expedice pravidelně od roku 2009. Motivací byl objev jeskyně překonávající magickou hranici 1 km, což se českým speleologům do výzkumu na Maganiku ještě nepodařilo. Vzhledem k poloze předpokládaných vchodů v nadm. výškách kolem 2000 m a známým vyvěračkám v sousedním kaňonu říčky Mrtvice v 300 – 400 m. n. m. byly tyto cíle teoreticky reálné. Hned při první akci byla objevena podstatná část jeskyně nazvané Nyx. S 429 m hlubokou mamutí vertikálou šlo opravdu o nečekaný objev, ale jeskyně bohužel záhy skončila jako i další námi objevené propasti. Musely proběhnout ještě tři expedice na Maganik, aby bylo objeveno ústí jeskyně Iron Deep. A tak započal sestup stovky metrů hluboko pod zemský povrch, do jednoho z posledních bílých míst starého kontinentu.

Iron Deep je propastovitý jeskynní systém v Černé Hoře v pohoří Maganik, objevený v několika posledních letech malým týmem českých jeskyňářů. Zdejší krasová oblast přináší mnoho pozoruhodných povrchových úkazů, z nichž nejvýraznější je vrchol Treštení vrh (1980 m. n. m), jehož téměř rovné vrcholové plató, rozřezané hustou sítí hlubokých trhlin, připomíná zkamenělý alpský ledovec. Země nikoho a krajina připomínající sci – fi, horké černohorské slunce a sněhem a ledem ucpaná ústí propastí. Na povrchu nesnesitelná vedra, z podzemí sálá vlhko a chlad.

Stejně jako se Maganik liší od našich krasových oblastí na povrchu, jsou jiné i jeho jeskyně. Jedná se o tzv. vysokohorský kras. Vchody ve vyšších nadmořských výškách a vývěry kdesi v údolích způsobují, že jeskyně vysokohorských krasů překonávají velké převýšení od stovek metrů po více než dva kilometry (tuto kótu pokořila zatím jediná známá jeskyně, Krubera – Voronja v na Kavkazu). Hloubka je tedy prvním slovem, které se vybaví při tomto slovním spojení, a je zřejmé, že se zde střetneme s řadou vertikálních stupňů od několika metrů po několikasetmetrové mamutí šachty. Obří vertikály často mají pokračování v meandrech. Mnohdy desítky metrů zařezávající se klikaté chodby, zužující se i do neprůlezných profilů vznikly dynamickým a rychlým procesem a přináší

průzkumníkům největší trable. Ve spojení s nižší teplotou 3°C, 100 % vlhkostí, téměř všudypřítomnou vodou a průvanem, vzniklým cirkulací vzduchu, vzniká velice nehostinné prostředí. Malebnost krápníkových jeskyní je až na vzácné výjimky ta tam, a náruč jeskyně od prvních metrů je surová, strohá a chladná.

Jeskyni se nám v roce 2013 podařilo v několika málo lidech prozkoumat do hloubky 1162 m a vzdálenosti necelých 4 km. Pokračování se jevila jak v nejhlubší části zvané Druhý horizont, tak v hloubce 450 m, kde jsme objevili staré suché horizontální chodby protínající mladší propastovitě větve s aktivními toky (Liberecká propast atd.). Vzhledem k charakteru jeskyně a možnostem účastníků čtrnáctidenní expedice vznikly dva týmy, z nichž první, složený z lidí co přijeli na týden, měl vybudovat nový podzemní tábor v chodbě za Staříky (-450 m) a prolongovat odtud Libereckou propast. Druhý tým měl sestoupit na delší dobu (7 – 8 nocí) na dno, kde měl založit poslední podzemní bivak a pokračovat v dalším průzkumu. Detailní plán se začal rodit na místě.

Podzemní putování prvního družstva nejlépe vystihuje reportáž našeho kamaráda Roberta „Boba“ Pokladníka z Rudice v Moravském krasu.

Konečně jsme se dočkali! Je sobota 19. 7. 2014, den odjezdu na expedici, do nejhlubší Čechy objevené jeskyně IRON DEEP – 1 162M.

Ráno mě a Kuře nabírá Zdenál Dvořák v Rudici. Dopoledne navštěvujeme kluky ze SZS. Ti mají školení na téma zdravotní péče. Po školení přejíždíme ke Zdenálovi, kde dobalujeme ostatní krámy. Klasický věci na letní dovolenou: 800m lan, plno železa, vrtačky a další materiál, který bude nutné odvláčet až do útrobu Maganiku. Naše cesta se ubírá přes Slovinsko, Chorvatsko, Bosnu a Hercegovinu a pak už cílová destinace Černá hora. Celá cesta nám trvá cca 16 hod. Po cestě s kroucením hlavy sleduju tuny lidí, jak se vedle sebe těsnají na ručnicích v nesnesitelném vedru na plážích Jadranu. Poslední ze čtyř nocí v díře bych však klidně za lehátko na pláži vyměnil :-). Nicméně v tuto chvíli jsem rád, že jedeme jeskyňářit. Už se těším na hluboké vertikály, krásnou výzdobu a neméně hezkou přírodu v horách. Base Campem se stává pastevecká osada Poljana. V noci bouří a do koliby, ve které spíme, trochu kape.

Snaha vyhýbat se kapkám se ukazuje jako zbytečná. Ve stejné kolibě jsme spali i poslední noc zde na Maganiku. Taký kapalo, ale to už nám po zmrazání a promokání v díře bylo úplně jedno. :-) Krom dešťových kapek nás ze spánku také vzbudí neklidné stádo ovcí a následně ohlušující výstřel. Později se od pastevců dozvídáme, že nás v noci navštívil medvěd.

První vynáška ke vchodu probíhá v úterý 22. 7. 2014. Cesta ke vchodu trvá 3 – 4 hodiny. Druhá vynáška je až ve středu. V dopoledních hodinách začínáme stoupat z Poljany cca 1 600 m. n. m. na hřeben ve výšce asi 2 000 m. n. m. Počasí se začíná kazit a přímo na hřebeni nás stíhá bouřka. Před proudy vody nás chrání malý převis, pod kterým se k sobě s Kuřetem tulíme. Pro ukrácení dlouhé chvíle vysvětluji, jak se počítá podle blesku a hromu vzdálenost bouřky. Kuře si to chce vyzkoušet a tak čekáme na první blesk. Náhle se okolí rozsvítilo a kuře začíná počítat: „jed..“ PRÁSK!!! „Hmm, tak to bylo blízko...“ hodnotím jeho výpočet.

Bouře trvala asi 15 minut. Poté pokračujeme opět v cestě ke vchodu. U vchodu se chystáme do jeskyně. První tým, ve složení Bob, Kuře, Lad'a Pašek a Vlast'a Bumbálek, totiž dnes zalézá do jeskyně. Naším úkolem je mapování a explorace v -450 m (Liberecká studna). Do díry jde jako první Lad'a a Vlast'a, kteří mění ještě některá sestupová lana. Chvilí po nich zalézáme i já a Kuře. „Stopku“ nasazují se smíšenými pocity nedočkavosti a strachu. Do takhle hluboké propasti se pouštím poprvé. Zároveň to má být můj nejdelší pobyt v podzemí. Začínáme sestupovat, slunce již zapadlo a nastává hluboká noc.

Pod nohama se komíhají dva napěchované vaky s vybavením. V hlavě si promítám řez propasti a snažím se určit, kde jsme a co bude následovat. Největší šluchta z celé jeskyně P 208 na sebe nenechala dlouho čekat a slupla nás jako maliny! Znovu prožívám pocity jako před dvěma lety na Kaninu v propasti Češka jama. Pod nohama mizí špagát někde v temnotě. Visím

ve dvěstěmetrové propasti na devítimilimetrovém laně, které při zatížení tloušťkou připomíná šňůrku do tepláků. Kdesi hluboko pode mnou problikávají čelovky kamarádů. Vydávám se za nimi. Špagát prokluzuje metr za metrem ve Stopce. Se zájmem pozoruji těchto asi 330 g hliníku, do kterých jsem vložil svůj život. K sestupu hrají oblíbený song „kvílení lana v brzdě“. Občasná vůně nataveného opletu lana jen umocňuje zážitek. Celá propast (a v podstatě všechny české jeskyně na Maganiku) je vystrojena pouze devítimilimetrovými lany od Tendonu.

V počtu lidí a v krátké době, za kterou kluci ze Suchého žlebu a spol. tuto propast objevovali to asi ani jinak nejde. Jde z jejich strany o úcty hodný výkon, před kterým smekám!

Nakonec dosahujeme kóty -350 m, kde je ve formě dvou stanů první bivak. Jde o místo bez průvanu a voda je co by kamenem dohodil. Spacáky i my jsme ještě suší a tak je naše první noc pohodová. Před spaním ještě natahujeme "cave link". Jedná se o jakýsi podzemní telefon, který zapůjčil německý účastník expedice Olí. K dispozici byli tři stanice (dvě zařízení v jeskyni a jedno na povrchu). Povrchová stanice byla navíc vybavena GSM modulem, takže jsme mohli posílat zprávy, ve formě SMS, přímo z díry.

Další den pokračujeme v cestě až do - 450 m. První překážkou se stává Černý meandr, který vede ze dna studny, kde je i první bivak. Na tyto pasáže máme s Kuřetem natrénováno z Andy's cave. Zde je však pohyb ztížen tím, že táhneme dva plně naložené 48 litrové transportáky. Lad'a s Vlastěm mají jeden, ale o to větší s příhodným názvem – popelnice! V některých místech je to boj! Následuje šachta P81, kde si aspoň trochu odpočineme. Ze dna šachty jeskyně pokračuje dalším meandrem, už ne tak brutálním. V partiích u Liberecké studny jsme s Kuřetem vybudovali plošinku na spaní. Bohužel plošinka odporuje všem zásadám. Je v dolíku a ještě je zde průvan. Po zprovoznění našeho „bivaku“ ještě natahujeme cave link a ověřujeme spojení s povrchem – funguje! Nakonec pomocí našeho Dista mapujeme okolní prostory, které se posledně zmapovat nestihly. Do spacáků zalézáme až skoro o půlnoci. Vzhledem k dispozicím našeho spacího placu je noc dlouhá a chladná...

Následující den jsme se prostřednictvím cave linku dohodli s týmem 2, že na ně máme čekat za druhým meandrem. Tým 2 ten den sestupoval až do partií – 1 100m, kde měli zřídit nový bivak a explorovat

dál. Nás požádali o pomoc s transportem materiálu. V 11 hodin se setkáváme na smluveném místě a přebíráme od kluků část vybavení. Jdeme tak každý s jedním transportákem. Směrem dolů začíná jeskyně nabírat na velikosti, ale i tak je zde dostatek úzkých míst, kde se jako nejlepší varianta jeví transporták odříznout, vymastit nahoru a jít za Brankem (pastevec z osady Poljana) do salaše na rakiju! Krátký oddych si dopřáváme v - 750m. Někdo toto místo nazývá bivakem, ale možná je už lepší náš plácek v -500. Je zde průvan, vlhko a bivak se rozprostírá na hromadě kamenných bloků. Spát je možné v závěsných hamakách. Do idylky houpací sítě zavěšené

mezi dvěma kokosovými palmami to má asi tak daleko jako odtud do Rudice (pěšky a možná pozpátku).

Po čaji a polévce pokračujeme dál. Zastavuje nás až cca 20 m hluboká a metr široká chodba, kterou je nutno přelézt rozporem na volno. Na tohle nemáme morál! A tak se já, Kuře a Lad'a vracíme do -500. Dolézáme zase až někdy pozdě v noci.

Pojem o čase jsem už ztratil, nemám hodinky a tak nejsem schopný určit kolik je. Stěží přemýšlím, co je vlastně za den. Ze spodu jsme se vrátili v podstatě úplně promočení a tak ještě nad naším pláckem natahujeme retuncleky, abychom alespoň trochu eliminovali průvan. Do rána se všechna voda samozřejmě na izofóliích vysrážela, takže jsme moc nevyschli...

Nový den stojí díky mokřým hadrům a tím pěkně kose za starou Belu. Lad'a a Vlast'a jdou explarovat do Liberecké šachty. Já a Kuře máme za úkol zdokumentovat prostory přiléhající k Liberecké. Po focení jsme ještě víc promrzlí. Zatínáme však zuby, bereme Disto a jdeme za klukama zaměřit nové prostory.

První studýnka Liberecké šachty je poměrně úzká. Kuřeti se zde sekly cajky a říká, že na to s*re! Nakonec se nějak vykroutil a pokračuje dál, zmizel mi z očí a tak čekám na povel „volno“.

Místo toho se však ze dna studny ozývá Kuřetovo známé kun*a! kun*a! kun*a! Kuře na mě volá, že mu přestalo svítit světlo a že je to poslední kapka. Z jeho hlasu cítím, že to myslí vážně, a tak ani neodporuju. Navíc toho mám po 4 dnech v díře taky už docela dost! Na takhle dlouhé pobyty v jámě nejsme zvyklí. Myslím, že rozhodnutí otočit k povrchu bylo způsobeno spíše psychickou, než fyzickou únavou.

Balíme krámy a Vlast'ovi, který si došel pro baterky, oznamujeme, že jdeme do 350 na bivak. Nějak jsme už ale zapomněli, že od vcelku útulného stanu v prvním bivaku nás dělí Černý meandr. Voda zde ještě o něco stoupla. Teď už se jí však nevyhýbáme. Jsme rádi, že propasujeme sebe a trandáky... V tomto asi 150 m dlouhém meandru jsme dva nové transportáky odrovnali. Nechali jsme si je ušít pro tuto expedici a teď jsou dotrhaný jak noviny.

Na konci jsem zjistil, že jsem si ještě značně zničil prsák a tak stojím na dně dvousetmetrové šluchty, hledím nahoru do tmy, v ruce držím dotrhaný prsák a říkám si: „Toho crolla to snad ještě udrží.“ Cesta nahoru černým meandrem byla nejtěžší část z celého ID. Spaní zde je však „na kulturu“, a tak se druhý den dopoledne probouzíme vcelku čerství.

Něco vaříme a chystáme se na cestu na povrch. Mezitím došli Vlast'a s Laděm a pokračují rovnou vzhůru. Kuře jde chvíli po nich a já ještě čekám ve stanu, je to lepší varianta, než zmrzat na přepínce... První úsek ze dna studny je cca 60 m. Párkrát je třeba šlápnout, než lano začne „brat“. Znovu si vzpomínám, jak jsme lezli z Česky s totálně neseštelovanými cajkami a jak jsme se tenkrát natrápili! Tady nám to celkem odsýpá a celou dvěstě metrovou studnu zdoláváme asi za hodinu a půl. Člověk si zde připadá docela osaměle, nikde nic, jen tma a maličkej človíček uprostřed obří vertikály. Z pocitu osamnění mě však čas od času vytrhlo Kuřetovo 3x kun*a! A hned mi bylo líp. :-). Navíc jsem dopředu věděl, že je tam nějaké obtížné místo. Kdysi jsem četl docela trefné přirovnání: „Teď už vím, jak se cítí moucha zavřená v láhvi“. Nakonec dolézáme až do předposlední šachty, kde po pěti dnech spatřujeme denní světlo.

Ven se dostáváme kolem půl páté odpoledne. Svítí sluníčko a je nádherně. Mokrý věci rozvěšujeme na malé římse a zapalujeme tradiční doutníček. Směrem k Brankově salaši odcházíme asi ve čtvrt na 8. Ještě zápolíme se škrapovým platem a už stoupáme na hřeben, který nás dělí od base campu. Samozřejmě se už začíná stmívat a tak zase trochu bloudíme. Na jednu přichází SMS od Ladě, kterej už je s Vlastěm v BC: „Jdete špatně, spadnete ze skály!!! Vraťte se!“ A tak se vracíme a zkoušíme najít orientační body, které nás nakonec zavedli do bezpečí údolí. Později se v BC dovídáme, že Branko nás viděl na hřebenu, jak jdeme špatným směrem a tak šel za klukama ať nám to dají vědět. Na to konto s Kuřetem bereme štanglu vysočiny, na kterou jsme se po pěti denní sáčkové stravě dost těšili a jdeme Brankovi poděkovat. Přepadli jsme je u večere, nicméně nás pozvali dál. Musím říct, že tito pastevcí jsou velice srdeční a přátelští! Pohostili nás ovčím sýrem, kterej byl fakt moc dobrej! Pak jsme hodnou chvíli pokuřovali, popíjeli a diskutovali naši lámanou Srbštinou. :-)

Ve stejnou chvíli mělo hloubkové družstvo již několik nocí v podzemí za sebou a další ještě před sebou. Po vyčerpávajícím sestupu jsme se nakonec se vším proviantem ocitli v 1160 m, kde jsme začali narychlo hledat a upravovat plácky na spaní. Sutí a spadnými bloky pokryté, jednou stoupající, podruhé klesající dno Druhého horizontu příliš mnoho možností nepřipouštělo. Kluci z Prahy se schovali do nízké nory pod několikametrovým placákem, kde strávili noc i většinu následujícího dne spaním a sušením. Oli, náš kamarád z Německa si upravil vyvýšené lože s baldachýnem z lehké igelitové fólie. Zbytek výpravy osídlil snad jediné místo bez kamení, kde si v prastarých suchých sedimentech vyhrabal rovné plochy pro spaní. Tábor byl pod několikametrovým srázem, který se musel slaňovat, takže zde panovalo i bezvětří. Nutno podotknout, že v této části jeskyně je patrná o něco vyšší teplota a spaní zde bylo příjemnější než v ostatních bivacích.

Transportéry s lany a řetězy z plaket však letos našly uplatnění jen z mizivé části, neboť při hledání pokračování jsme nacházeli jeden konec za druhým. Propasti, zírající tu a tam ve dnu Druhého horizontu podle očekávání končily až na puklinu hlubokou odhadem 30 m, kterou jsme se však nebyli schopni protáhnout. Horizontálně jsme postoupili dalších 100 m směrem ke kaňonu, kde jsme však skončili pod velkou propastí. Nedosvíteli jsme na strop ani všemi světly včetně toho, které bylo určené k filmování a asi 100 m kolmých až převislých stěn bez oken nás odradilo od lezení. V opačném směru končila chodba sifonem v zatím nejhlubším místě – 1168 m. A když se i První horizont, jakýsi náznak horizontální úrovně o několik desítek metrů výše nad naším bydlíštěm stočil do známých částí, bylo jasné, že jsme zde letos skončili. V tu chvíli již odcházeli na povrch Ríša s Kryštofem. Přívalový déšť, který bez meškání vtrhl do podzemí je naštěstí zastihl až nedaleko před vchodem. Vzdušné toky rozduněly mohutné komíny a divoké prostory Druhého horizontu a zabránili zbytku týmu v odchodu. Během povodně se totiž některé části jeskyně stávají neprůchodné. Podzemní kakaofonie pokračovala noc a celý den a až s dalším večerem začalo hučení vody, doléhající až do našeho tichého bivaku, ustávat.

Po neúspěchu dole jsme se my čtyři zbylí rozhodli vylézt do již osiřelého bivaku Ve Stařících (-450 m), zkusit zde zmapovat některé části a dostat se alespoň kousek dolů v Liberecké větvi. Výstup si však vyžádal další „ztráty“. Průtok byl stále vyšší od propasti Hastrmanovo oko, kde se vodě nedalo vyhnout, jsme pokračovali nahoru totálně zlití.

Petr při výstupu protřhl transportérák i nepromokavý pytel a do bivaku v 450 m vylezl s mokrým spacákem. Oli dopadl podobně. Oba zde strávili jednu bezesnou noc a následující den brzo ráno se vydali na povrch. S Václavem, který se stal hrdinou expedice, neboť nejen že byl v jeskyni nejdéle, 8 nocí, ale téměř celý pobyt zde protřpěl se zlomeným žebrem, jsme ještě jeden den vydrželi. Poměrně snadno se nám podařilo překonat traverz za Stařiky do dalšího horizontálního pokračování této chodby a objevit počátek další vertikální větve. Libereckou propast i její aktiv jsme nechali tentokrát plavat. Do ledové vody se nám s proděravělými holíčkami nechtělo.

Iron Deep má tak stále pokračování. Je otázkou zda se rozhodneme pro náročný ponor v sifonu na dně jeskyně, nebo se spokojíme s bádáním poměrně mělko pod povrchem v Liberecké větvi. Je zde poměrně velká šance, že tento jeskynní tah se bude ubírat k vývěrům svojí vlastní cestou, aniž by se spojil se známými částmi.

EXPEDICE SE ÚČASTNILI:

ČSS ZO 6-14 Suchý Žleb: Václav Adamec, Zdeněk Dvořák, Jaroslav Večerek, ČSS ZO 6-04: Aleš Konečný, Robert Pokladník, ČSS ZO 4-01: Ladislav Pašek, DAV Höhlengruppe Frankfurt/Main: Petr Čáslavský, Oliver Kube, Zlín: Vlastimil Bumbálek a Praha: Kryštof Hösl, Richard Matouš.

Tradiční expedice do krasu proběhla od 2.8 do 9.8. Na základnu rožňavských jeskyňářů u Buzga dorazila s předstihem o den dříve dvojka Jiří Fichtner a Jiří Honzejk po zastávkách ve Važecké j. a soutěskách Slovenského Ráje. V okolí bylo živo, probíhaly zde mezinárodní závody v orientačním běhu, takže jsem se v hospůdce potkali i s krajany ze severních Čech.

V sobotu 2.8. dopoledne jsme pro začátek navštívili Silickou propast (-32m) a Silickou kvapľovou jeskyni. Odpoledne dorazila druhá část naší bandy, Miloš Juračka, Lád'a Tomáš a Petr Linhart.

V neděli jsme si i se slovenskými kolegy užili exkurzi do maďarského dolu Esztramos, kde jsme si krom zajímavé montánní části s pozůstatky důlní techniky prohlédli i zde umístěnou maďarskou národní kryptobanku s desetitisíci semen zemědělských plodin i jiných rostlin. Krasové badatele pak nadchla jeskyně Rákóczi 1 s rozmanitou výzdobou zbarvenou do červené oxidy železa. Poté jsme ještě navštívili j. Domica, i když bez vodní plavby kvůli velkému suchu toho roku. Odpoledne zbyl ještě čas na krátký průzkum několika malých jeskyní v okolí lomu nad naší základnou.

V pondělí jsme si místo pohodlné ale nudné autodopravy rádi zakusili slasti a strasti pěšího pochodu za propastmi na Silickou planinu. V teplotě asi 36 stupňů jsme vyrazili k Malinčiakům a díky neuvěřitelné paměti i šikovným starým zápiskům Ládíka jsme je rychle našli. Velký Malinčiak (-52m) slezli M.Juračka, J.Fichtner a J.Honzejk. Posledně jmenovaný ještě slezl sousední Malý Malinčiak (-45m). Poté oba Jirkové dali nedalekou Attilovu propast (-108m) objevnou v roce 1998 J.Stankovičem. V hloubce asi 70 metrů nám dýchání poněkud zneprjemnila rozkládající se mrtvola jezevce. Neměli jsme s sebou nic na transport takového dárečku na povrch, tak jsme ji nechali na práci bakteriím. Večer po našem návratu dorazila poslední část výpravy, Míra a Katka Vyvadilovi.

V úterý jsme navštívili Čertovy diery v Domici a poté maďarskou j. Baradla, jako vždy s doprovodem a odborným výkladem Bartolomeje Šturmana, nyní předsedy rožňavské organizace.

Ve středu 6.8. celá skupina vyjela na Plešiveckou planinu a pod vedením Vlada Kóni z Minotauru nás pět navštívilo Diviačí p. (-127m). Lezci byli V.Kóna, M.Juračka, M.Vyvadil, J.Fichtner a J.Honzejk. Mimochodem, tento rok Miloš Juračka vyrovnal v rámci liberecké skupiny doted' Ládíkův speleoalpinistický věkový rekord a ve svých 56 letech stále fičí po laně.

Ve čtvrtek byla v plánu kontrola Majkovy j., ale klíč povolil dříve než zámek, tak jsme místo toho zašli na nedalekou Sokolí skálu se Zbojnickou j. Zastavili jsme se u Závozného p. (asi -10m) a udělali si výlet k Silické Ľadnici. Odpoledne jsme se po roce vrátili do vesničky Čučma, kde jsme v roce 2013 čistili odpadem zaneřádný starý důl. Důl již nyní funguje jako turisticky navštěvovaná památka na místní tradici dolování. Místní nadšenci dokonce postavili repliku těžního zařízení, báňského gápel'u, poháněného silou tažných zvířat. Turisticky odpočinkový den jsme zakončili návštěvou hradu Krásna Hôrka. Hrad je po požáru stále v opravě, ale i obhlídka zvenku se nám líbila.

Poslední den pobytu jsme slanili propast Bezodnou Ľadnici (-68m), vzhledem nepodobnou Macoše a prohlídky jeskyní zakončili 800 m dlouhou j. Miladou s aktivním tokem.

Při pátečním závěrečném posezení jsme

mimo jiné zavzpomínali na nedávno zesnulého předsedu rožňavské skupiny Andreje Bolačka, kterého mladší část naší výpravy na rozdíl od starých matorů poznala teprve o rok dříve. Také jsme předali našim rožňavským přátelům upomínku na liberecké jeskyňáře, Ivanem Rousem vkusně upravený artefakt z doby dolování pod centrem starého Liberce.

Během našeho týdenního pobytu v krasu jsme provedli pouze kontrolní návštěvy devíti propastí a jeskyní. Část aktivně bádajících rožňavských kolegů byla tou dobou v zahraničí a tak sami jsme zatím nerealizovali žádný speleologický průzkum. Mladší členové našich výprav se stále seznamují s místním krasem jako takovým. O našich možnostech průzkumu bude nicméně ještě diskutováno před naší další návštěvou v létě 2015.

POLSKO

Akce v Polsku byly dvě. První ve dnech 17. až 18.1.2014 byla zaměřená na sčítání netopýrů a to na půdě gotické katedrály ve Swídnici a jeskyní hory Polom u Wojcieschowa, kde se tohoto sčítání zúčastnil Daniel Horáček. První den bylo nalezeno více než 1.000 jedinců druhu *Pipistrellus pipistrellus* (netopýr hvízdavý) v nejrůznějších šterbinových úkrytech na půdě zmíněné katedrály. Tyto ukryty tvořily úžlabí trámů, dutiny ve spojení trámu na dlab a čep, škvíry mezi trámy a příločkami, či praskliny ve zdích. Dalšího dne proběhlo sčítání na hoře Polom. Daniel Horáček byl pověřen Joannou Furmankiewicz, která toto sčítání organizuje, vedením sčítací skupiny v propasti Szczelina Wojciechowska, která je nejhlubší jeskyní v širém okolí a též v ní zimuje i nejvíce netopýrů. V rámci tohoto sčítání byli v jeskyni i poprvé navštíveni Partie Afrikánské, o kterých jsme do té doby nevěděli.

Další akcí byla výprava na „**OGÓLNOPOLSKIE ZAWODY W TECHNIKACH JASKINIOWYCH - ZŁOTY KARABINEK**“ pořádaná speleoclubem Bobry Zagań v Polském Wojciechowe. Ty se konaly 31.5.2014. Na ně z naší ZO vyrazili Daniel Horáček a Jiří Honzejek. Krom sledování závodníků na velmi náročné trati byly navštíveny exkurzně některé místní jeskyně, tedy jaskinia Polnočna Dluza, Nowa, Nad potokem, a par dalších drobných krasových dutin.

POKRAČUJÍCÍ BÁNSKO-HISTORICKÝ PRŮZKUM STŘÍBRNÝCH RUDNÍCH REVÍRŮ ANDĚLSKÁ HORA A PANENSKÁ HŮRKA

V roce 2014 jsme se nadále věnovali problematice středověkého dolování stříbra na starých rudních revírech Andělská Hora a Panenská Hůrka. V Pb-Zn revíru Andělská Hora byla zabezpečena štola č. 3 nalezená průzkumem lokality v roce 2013. Zabezpečení bylo provedeno v rámci probíhajících terénních úprav majitelem pozemku městem Chrastava. Zároveň byla navázána spolupráce našeho ZO s městem Chrastava na průzkumu této historické montánní lokality, která měla pro město velký dějinný význam. V rámci těchto prací byla odebrána nalezená dřevěná výztuž štoly č. 3 na dendrochronologické datování (zpracování I. Peřina – T. Kyncl), které ukázalo, že štola byla realizována ještě před vydáním horní svobody pány z Donína. Dále byla datována výdřeva pocházející z dědičné štoly a výsledek potvrdil předpoklad souvislosti ražby štoly s pobídkou pro dolování vydáním první andělskohorské horní svobody. V montánních reliktech se nám bohužel nepodařilo nalézt pozůstatky mladšího dolování, které bylo vyvoláno vydáním druhé horní svody Jiřím Mehlem ze Střelice. Dá se tedy předpokládat, že se již jednalo o práce realizované pod úrovní dědičné štoly, kdy voda byla na povrch zřejmě čerpána ručně. Na povrchu jsme s pomocí Petra Holuba realizovali měření důlních měř východní části andělskohorského rudního pole od předpokládané nálezné šachty. Následné vynesení do mapy revíru ukázalo zcela jasnou aplikaci kutnohorského horního práva (IRM) na místní dolování. V neposlední řadě je vhodné zmínit několik geofyzikálních měření odporovou metodou, které potvrdily předpokládané štoly v prostoru mezi štolou Arnošt, nalezenou v roce 2013 a dědičnou štolou. Zároveň bylo vyčištěno zabezpečené ústí štoly č. 4 (Pod Ovčí horou – Vlaštovka) a štola byla zaměřena. Její celková délka je 40 m. Evidentně navazuje na mělkou zasutou šachtici za lesní cestou. Zajímavostí je, že štola je jako jediná v tomto revíru ražena již na území Liberce. Ústí štoly leží na historicky platné hranici katastrálního území mezi Chrastavou a Libercem (část Machnín). Plánované práce na této lokalitě budou v roce 2015 konzultovány s majitelem pozemku a naše snaha bude směřovat k ochraně zachovalých reliktních zdejšího dolování.

Na území stříbrorudného revíru Panenská Hůrka se těžiště naší práce soustředilo na oblast Hutního koutu. Při terénním průzkumu se nám podařilo nalézt vyústění staré štoly do vodoteče protékající Hutním koutem. Z této štoly byla odebrána výdřeva pro dendrochronologické datování. Dále bylo v jejím předpokládaném směru provedeno geofyzikální měření odporovou metodou. To potvrdilo, že štola pokračuje zřejmě pod větší pinky na úpatí Jagdbergu (vrch nemá české pojmenování). To znamená, že tato štola je zatím zřejmě jediná nalezená průzkumná práce z první etapy dolování na západním konci zdejšího revíru. Jediná dosud známá štola vedená do masivu vrchu Jagdberg je tzv. Vodní štola z roku 1773. Na konci zimy 2014 proběhl průzkum ruční termokamerou v terénu Hutního koutu. Měřením byly pod štolou Pěti bratří nalezeny další dvě potencionální štoly s výtokem vody. Geofyzikální měření pro ověření jejich průběhů jsou naplánovány na rok 2015. Práce na severní části revíru se omezily na vyčištění zaneseného ústí štoly Hertel po posledních povodních a mapování povrchu, kde byla nalezena pravděpodobná šachta.

MAPOVACÍ PRÁCE VE STARÉM DŮLNÍM DÍLE V DOLNÍ SUCHÉ

Během léta jsme zmapovali pomocí přístroje Leica Disto A3 v modifikaci DistoX starou štolu v katastru obce Dolní Suchá. Tato zabezpečená štola je ražena do prudkého svahu z úrovně hladiny řeky Nisy. Díky bezprostřední blízkosti řeky je štola zjevně pravidelně zatápěna při povodňových stavech a v přístupu do štoly nám zamezovala silná vrstva bahna. Zdejší strmý svah je budován středně zrnitým biotitickým granodioritem a štola je ražena v jeho silně alterované poloze. Současný portál se nachází v okraji tělesa silnice III/2711 spojující Bílý Kostel nad Nisou s Dolní Suchou. Štola je v úseku pod silnicí v podstatě zděným propustkem z ruprechtické žuly. Po projití tělesa silnice, štola pokračuje svou raženou částí. Zde se již pravděpodobně jedná o část sledující zrudnění, která je vedena kolmo do svahu jižním směrem. Dále je štola vedena evidentně ručně raženým překopem západním směrem do velmi zajímavé z části zařícené komory, která do stran odtěžila stejnou rudní polohu jako v úvodní části štoly. Štola se zde opět stáčí na sever směrem k silnici a končí zřejmě propadlým komínem či zasypaným druhým ústím štoly v prostoru příkopu silnice.

Historický původ této štoly je nejasný. Jediná známá pramenná zmínka je z práce Bruno Müllera z roku 1933. Z dnešního pohledu se však zřejmě jedná o jinou lokalitu na úbočí vrchu Vysoká a tedy samotná štola je z historického hlediska poněkud zahalena tajemstvím. Nejasný je především účel ražby štoly. Historicky známá existence železného hamru v blízké Chotyni by mohla ukazovat na těžbu železných rud. Rozkladem horninotvorných minerálů granodioritu by sice teoreticky mohla vzniknout poloha železných rud složená především z hematitu a limonitu, ale je dosti s podivem, že by se s ohledem na velikost vyrubaných prostor taková těžba vyplatila. Nabízí se zde srovnání s úvodní částí štoly Hertel v panensko-hůrském rudním pásmu, která je ražena ve slabě metamorfovaném monzogranitu až granodioritu tzv. Rumburské žule. Hornina v této štole na několika místech vykazuje velmi podobnou alteraci, především v prokřemenělých polohách. V této části štoly Hertel existuje předpoklad podobné těžby, avšak tato je datovaná do 15. století. Pokud by zde byla souvislost, tak by se tedy jednalo o mnohem starší dílo, než je nám doposud známo.

TĚŽBA HNĚDÉHO UHLÍ NA HRÁDECKU

Ve spolupráci se Šnekem - Lukášem Kovaczem a Janem Vyvadilem pokračovalo v roce 2014 hledání artefaktů a nemovitých památek na hornickou činnost spojenou s těžbou hnědého uhlí - lignitu. Zájem se orientoval především na opomíjený levý břeh Lužické Nisy.

V této souvislosti byla Šnekem objevena další odvodňovací štola a lokalizovány dosud neznámé staré šachty. Ve spolupráci s Janou Pažoutovou ze SOkA Liberec byly dohledány některé propůjčky a povolení na průzkumné šurfy k dané oblasti. Výsledky bádání byly zúročeny v montánní vrstvě mapy Hrádku nad Nisou.

Montanistika v zahraničí

RUMUNSKO

ROSIA MONTANA - OSMÁ A DEVÁTÁ EXPEDICE

Během roku 2014 byly podniknuty dvě expedice do Rosia Montany. První jarní byla obsazena Janem Vyvadilem, Vladimírem Navrátillem, Janou Stěhulkovou, Vaškem Stoklasou, Martinem Přibílem a Ivanem Rousem. Cílem byly opět velké dobovy Carnicu a Cetate. Vedle praktické části byla Valentinu Rusovi, řediteli muzea v Rosia Montaně předána aktualizovaná mapa oblasti a s geologem Aurelem Sintimbreanem, bývalým ředitelem dolů byla debatována možnost explorační největších komor - Cotraenty, Corandy Corhury, Napoleona a Cantaliste. Zároveň byla dohodnuta práce na knize mapující moderní dějiny dolování v Rosia Montaně. Praktická část jarní expedice se nesla v duchu hledání dobovek. Měli jsme za to, že známe Napoleon a scházely zásadní: Cantaliste, Corhuri a Cotraenta. Po třech dnech lítání po Carnicu se ukázalo, že vše je jinak. Dobovy napoleon jsou dnes (zatím) nepřístupné, naopak dvě známé dobovy, které mají být podle mapy tři, jsou Corhuri a Cotreanta je odstřelená na povrch. Výška dobovek byla či je: Cotreanta 300m, Corhuri 300m (a se stářími možná že i víc) a Cantaliste cca 258 m. Pod Cetate jsme se pustili sopouchem těžným dobovou Rakoczi, ale ani za to bych nedal ruku do ohně. Opět jsme tedy odjeli z Rosia Montany s více otázkami než odpověďmi.

Na podzimní expedici v Rosia Montaně jsme strávili se Švorcákem necelý týden. Hlavním cílem prvního dne byla slepá jáma 1. máje na Orlee, zjistit hlavní dobovkový tah na hlavní štole a prozkoumat místní komory. Co se může jevit jako zcela zbytečná věc nabývá jiných dimenzí v porovnání s tím, že ani bývalý, ani současný ředitel dolů neví, v jakém stavu komory jsou. Oblast je zcela opuštěná od roku 1975 a i plány jsou zachovány jen ve fragmentech původních složek. Na rozdíl od komor byla oblast nejvzdálenějších dobovek prakticky neporušena - několik kusů vrtacích kladiv a hromady náhradních dílů byly přístupny v betonových skladech. Zároveň je oblast protékána vodou, která unáší oxidy a hydroxidy železa a spolu s bakteriemi tvoří mohutné hrázky.

Za pár desítek let vydobyté žíly zmizí pod nánosy „okrů“. Další metou v Rosia Montaně byla štole Irina (původně Arpád), která obsluhovala dobovy na významné stříbrné žíle na Carnicu. Objevili jsme relativně nedávno odkopaný vchod a štole „táhla“. Uvnitř čekalo překvapení v podobě pěti závalů, přičemž poslední byl sice zmáhateľný, ale znamenalo by to zajistit strop. Obrátili jsme pozornost ke štole Rákosi (kde jsem sice osobně byl mnohokrát, ale vždy bez mapy). Podle mapy jsme lokalizovali odbočku pod Cetate a dlouho jsme přemýšleli, jak bylo možné ji několikrát v minulých ročnících minout. Ve štole Rákosi jsme našli odbočku na Gauri, velký sloupový sál, komoru Valea Verde, i spojku přes komory na patro hlavní štolý Orlea. Následoval volný den a poté prosba ředitele RosiaMin o nafocení Verkese. Verkes jsme zkoumali v roce 2013 vcelku pečlivě, ale nová explorační podle mapy se vyplatila. Z Verkese jsme se dostali do nepoužívané části štolý Bocu, kde zůstalo zachováno hrubým odhadem přes 100 metrů dřevěných kolejí. Štole má nižší profil do cca 160 cm a to je pravděpodobně důvod, proč na zemi zůstaly jak koleje, tak jejich rozpěrky, vše spojené dřevěnými kolíky. Konzervaci přispělo i velmi nečekaně suché prostředí štolý, která je odvodňována dobovkami. Druhé překvapení Verkese byly schody tesané ve skále na spodní Verkes, tedy na štolu Rizna. Oba nálezy byly překvapením i pro ředitele dolu, který o schodech věděl pouze z doslechu. Celková výška štolý se schody je přesně 60 metrů. Valentin Rus, ředitel RosiaMin, vydal mimo jiné knihu „Rosia Montana, Aur-argint si galerii miniere“, kde je použito 90 našich fotografií z expedice do roku 2012.

Historické podzemí

ZPRÁVA O PRŮBĚHU VÝZKUMU PODZEMNÍHO DÍLA GETEWENT V RYCHNOVĚ

Rychnovský GETEWENT, zprvu samostatný podnik byl od srpna 1944 podřízen organizaci SS Wirtschaft und Verwaltung, ale nebyl v jejím přímém vlastnictví. V Rychnově se podnik Getewent nastěhoval do bývalé továrny na výrobu galalitu a umělé rohoviny. Továrna pracovala jen do hospodářské krize a dál byla využívána jen jako sklad. Podnik Getewent se sem začal stěhovat v roce 1938. Předsedou správní rady Getewentu byl Dr. Lienhardt. Financování podniku měla na starost mimo průmyslníků a bankéřů částečně i SS prostřednictvím výše zmíněné SS Wirtschaft und Verwaltung. Koncentrační tábor AL Reichenau určený pro GETEWENT vznikl už v první čtvrtině roku 1944 jako pobočné zařízení mateřského KT Gross-Rosen. Podnik Getewent s ředitelem Arthurem Zenklerem a technickým ředitelem Hermanem Carstensem zaměřoval svoji výrobu na různé elektrotechnické součásti i celky, především z oboru radarové a sonarové techniky a radiotechniky. Objevila se tu však i jinak zaměřená výroba, například produkce výše zmíněných roznětek k leteckým pumám. Krom toho se tu montovaly specializované stroje, tedy jednoúčelová zařízení produkovaná v minimálních sériích. Jedním z důležitých válečných posláních Getewentu byl navíc výzkum a vývoj. Původní obří protiletectký kryt pro zaměstnance Getewentu byl sice nakreslen již v roce 1940, ale samotné realizace se dočkal až se vznikem koncentračního tábora AL Reichenau. Už návrh z roku 1940 počítal s neobvykle velkým krytem, jehož plocha byla srovnatelná s celým továrním areálem. Žádost o povolení byla jabloneckému landrátu adresována 27. září 1944. Doslova se zde píše o „protiletectkém krytu pro zaměstnance továrny ve spojení s podzemní zkušební výrobkou“. Ačkoli tedy nešlo o klasickou podzemní továrnu, část prostor měla být využita právě pro výrobu a zkoušení zařízení.

V roce 2014 bylo zahájeno čerpání dotace od Ministerstva Životního prostředí. Dotace je určena pro výzkum podzemního díla a především k ověření jeho rozsahu. V letech 2010 až 2012 byly lokalizovány původní vchody do podzemního díla s výjimkou vchodu C, o kterém máme pochybnosti zda byl vůbec realizován. Vchody A a B se nachází v bývalé továrně Getewent, přičemž vchod A je zavalen a zatopen.

Vchod B je volně přístupný z nástrojárny, ale v chodbě je po cca 15 metrech zával. Dalším bádáním bylo zjištěno, že chodby vchodů A a B byly destruovány položením vysokonapěťového kabelu v 50. letech 20. století. Vchod D od nádraží byl pravděpodobně stržen v období těsně po válce. Pro vchody A a B existoval předpoklad, že se volné podzemní prostory nachází za linií (kolmou na chodby) výkopu vysokonapěťového kabelu. To se potvrdilo u vchodu A, kde byla vyhloubena šachta a otevřena štolá. Bohužel vzhledem k nestabilnímu nadloží byl výkop osazen plastovou trubkou pr. 600 mm, kterou se nyní provádí čerpací zkoušky zatopeného objektu. U vchodu A není možné vzhledem k terénu provést ověřovací výkop na jiném místě. Chodba A byla ještě ověřována geoelektrickým odporovým měřením, které potvrdilo její pokračování (větší modrá oblast). Zásadní otázkou je velikost podzemních prostor, tedy stav díla na konci druhé světové války. Chodba vchodu A je pouze vydřevena, tudíž stavebně nedokončená. Chodba B je ve známém úseku vydřevena, navíc jí prochází nepoužívaná vodovodní trubka, která je napojena na nedalekou studnu. V místě studny je vodovodní trubka uložena v hloubce 11,5 m, tudíž musela být vedena od studny k továrně jedině již hotovou štolou. Pro rok 2015 se rýsují dva možné postupy. Skrze vrty hrazené z dotace poskytnuté MŽP obci Rychnov u Jablonce nad Nisou a skrze táborovou studnu.

Zároveň v roce 2014 začala výstavba expozice firmy Getewent, koncentračního tábora a odsunového střediska Rychnov. Stálá expozice se stane součástí Rychnovského obecního muzea a bude ji věnována samostatná místnost.

OBJEV PROTILETECKÉHO KRYTU GESTAPA V LIBERCI

Dne 2. října 2014 ve večerních hodinách se podařilo členům ČSS ZO 4-01 a Petrovi Fatkovi objevit dosud neznámý kryt. Na lokalitě v samém centru Liberce jsme byli s Radkem Janouškem už v roce 2008 s „pamětníkem“, který mluvil o krytu a vchodu ze sklepa domu. Nakonec po pro studování veškerých možných dokumentů jsme prohlásili kryt za „neexistující“. Pozdější geologický průzkum z roku 2014 pro stavbu víceposchodové budovy ukázal opak, když jeden z vrtů trefil hlavní místnost krytu. Hlavní vchod jsme nakonec objevili po 5 minutách průzkumu a následně během chvíle vchod z budovy. Stačilo pak odkopat do 20 cm nánosů na poklopu a vejít. Do krytu existují 3 vchody - z domu (bývalá Jednota), z parkoviště a kolmou kruhovou šachtou. Kryt je prakticky hotový a v kontextu Liberce i výjimečný. To, že nebyl zanesen do žádných seznamů či výkresů pravděpodobně souvisí s tím, že budova v Bažantí ulici byla asi od roku 1944 pod kuratelou Gestapa a v části měla kanceláře org. SS. Avšak nejzajímavější je, že v těsné blízkosti je vyražen druhý kryt, který směřuje z ulice Sokolovská přímo na kryt pod Bažantí. Z výpovědi dělníků víme jen to, že byl otevřen směrem k dnešní zastávce a chodba vedla do sálu s betonovými sloupy (sloupy se nachází i v krytu v Bažantí). Další pravděpodobný vstup se pak nachází či nacházel v místech dnešní Krajské vědecké knihovny, asi v místech, kde stál původně hotel Central.

Ve výzkumu netopýrů působíme v oblasti Ještědského hřbetu, Českého ráje Jizerský hor, Lužických hor a Českolipka. V rámci průzkumu netopýrů proběhlo několik detektorovacích akcí v NPR Jizerskohorské bučiny, NPR Karlovské bučiny a v dobývacím prostoru s okolím na lokalitě Tlustec. Detektorování na lokalitě Tlustec přineslo pravdu úžasné výsledky, kde bylo v lesích zjištěno nezvykle vysoký počet pozitivních minut (až 40% obvykle v lesích bývá kolem 10-20%). Krom často zaznamenávaných druhů jako jsou *Pipistrellus pipistrellus*, *Myotis myotis* bylo hodně nahrávek druhu *Barbastella barbastellus*, který je vzácný a četnost nahrávek ukazuje na významné stanoviště tohoto naturového druhu. Dále byly tradičně sledovány v zimních měsících (tzn. v lednu až březnu a listopadu až prosinci 2014) jednotlivá zimoviště. Celkem proběhlo 75 kontrol, kde bylo determinováno celkem 15 druhů netopýrů. Nejpočetněji zaznamenaným netopýrů byl druh *Rhinolophus hipposideros* (1.595), *Myotis myotis* (672), *Myotis mystacinus/brandtii* (115) a *Myotis nattereri* (54). Dále jsme se pečlivěji zaměřili na kontrolu strakatých vrápenců na lokalitě Křížany. Těchto strakatých vrápenců bylo zjištěno jen o jednoho jedince méně než v předchozích letech. Nicméně ale u druhu *Rhinolophus hipposideros*

došlo na této lokalitě k dalšímu poklesu početnosti. Příčinou toho bylo obsazení vletové části na zimoviště jezevcem, který svým pelem zcela zahradil vletový koridor, a netopýři se mohou dostávat na zimoviště jen malými otvory. Též jsme se věnovali sledování napadení netopýrů houbou *Geomyces destructans*, která je prvotní příčinou možného vzniku onemocnění WNS, známého jako bílé nosy. Poslední užitou metodou v roce 2014 byly odchyty netopýrů do japonských nárazových sítí a nárazové klece, pro svůj charakter (radikálně ovlivňuje život netopýrů) využíváme jen v období přeletů (tj. srpen až listopad), a to zejména u vchodů do podzemních prostor, které mají v daném období sociální význam a které často i v zimním období slouží jako zimoviště. Chycení netopýřů v období swarmingu jsou kroužkování s výjimkou druhu *Rhinolophus hipposideros*. V roce 2014 proběhlo 18 odchytů. Celkem jsme chytili 635 netopýrů 16 druhů. Nejpočetněji byli chyceni netopýři druhu *Myotis nattereri* (182) *Plecotus auritus* (147), *Myotis myotis* (75) a *Myotis daubentonii* (54). Nejzajímavější nález je chycení jednoho jedince druhu *Myotis alcathoe* v Prachovských skalách u jeskyně Kladivo.

TERÉNNÍ STANICE

Rozsáhlejší speleologická činnost vyžaduje také zázemí, a proto jsme se letos věnovali i našim terénní základnám.

OPRAVA ZÁKLADY NA VÁPENNÉM VRCHU

První naší základnou je bouda v lomu před Západní jeskyní. Ta už delší dobu potřebuje nějakou bližší pozornost. Akce na údržbu této boudy byla svolána na 23.8.2014. Zprvu jsme provedli generální úklid, v rámci kterého bylo odvezeno vše, co nebylo ku potřebě. Jednalo se zejména o staré fáráky, a holiny, které již nikdo desetiletí nepotřeboval. Také spoustu dalšího bordelu. Hravě to odvezla Vyvadilova dodávka Ford tranzit, po té co se třikrát otočila. Průběžně při této debordelizaci proběhl

I nátěr pláště boudy a jako bonus provedl Fichtner instalaci nového led osvětlení. Bohužel s úklidem v naší boudě pomohli neznámí zloději, kteří se koncem srpna do této boudy vloupali a odvezli vše co bylo kovové, včetně akumulátoru, kladiv, bůru, hrnců a plátu z kamení. Byla rozbita vrata do skladu, rozbité dveře do boudy, částečně okenice a bouda celkově devastována. Škody jsou opravdu vysoké, protože při tomto odvezli i tři funkční pneumatická důlní vrtačí kladiva. Šetření policie a pátrání po našich věcech dle očekávání bylo bezvýsledné a odloženo. Po té, co bylo vše opraveno se pokus o vloupání opakoval ještě v listopadu, ale ke vniknutí nedošlo, možná kvůli vyrušení zlodějů turisty. V obou případech bylo nutné rychle opravit škody na vstupech a vybavení. Následně bylo započato s opatřeními pro lepší zabezpečení základny.

OPRAVA TERÉNNÍ STANICE MALÁ BASA

V roce 2013 bylo shledáno poškození střechy základny na Malé Base, kdy hydroizolace kolem komína přestala plnit svojí funkci a střecha tak částečně uhnula. Komín na střeše byl proti zatékání opatřen medvědím hovnem, ale to na to není úplně vhodné, neb jak se ukázalo už dlouho netěsní a voda i přes něj zatéká. Je pravda, že v době kdy jsme srub stavěli, tak bylo opravdu k sehnání jen medvědí hovno.

V rámci akce na Velké Base konané dne 19.4.2014 jsme realizovali i opravu střechy na tomto srubu.. Snaha na střeše byla ale po pár hodinách ukončena, neb po sundání krytiny bylo zjištěno, že problém je větší a je totálně shnilé bednění v šíři asi 140 cm. Po telefonické domluvě s Davidem Šrejmou jsme se dohodli na další akci následující den.

20.4.2014 po té, co David Šrejma připravil potřebná prkna a Daniel Horáček zajistil ostatní drobnosti. Akce započala kolem 13:00 hodiny transportem materiálu z Pláně pod Ještědem. V tomto úsilí nám pomáhala velmi aktivně Davidova žena Petra. Prvotně jsme rozkryli část střechy kolem komína a koštětem vymetli, co zbylo z prken. Tak bylo naloženo i s vnější krokví, ze které drželo asi jen 3-4 mm dřeva z odkryté části. Na vnitřní krokvi byli již prkna zdravá, tak jsme toto zde zařídili. Z rozpadající se terásy pod závětrím, jsme vyrobili novou krokev a odkrytý úsek střechy nově zabednili. Potáhli lepenkou a zakryli plechovými šablonami. Komín byl v několika vrstvách ovařen pískovanou lepenkou tak, aby podél něj již nemohlo zatékat. Průběžně proběhla i kontrola stavu zbytku srubu. Částečně uvolněné hřebíky, držící plechové šablony na střeše byli nahrazeny novými kroucenými, ale zbytek bude nutné dodělat v krátkém čase. Dále se ukázalo, že opřené plechy na zadní straně dobře chrání srub před materiálem, který tuto stěnu zasypává (kamení, hlína, listí), ale toto by již chtělo vybrat a odházet. Jak jsme odhráblí částečně zasypaný zadní roh pod kamny, ukázalo se že tento je uhnulý a srub si zde sednul, takto jsou uhnulý a sedlé trámy na dvou předních pilířkách, v místech ke je přístupová terasa, po níž pěkně zatékala voda, proto terasy byl strhnuta. Kvůli terase je u silně ztrouchnivělá, odspodu druhá kláda v přední stěně a potřebovala by také vyměnit.

Dokončení oprav střechy proběhlo 22.11.2014, kdy byly novými kroucenými hřebíky připevněny uvolněné šablony na přesní části střechy a zkontrolován výsledek opravy těsnosti střechy kolem komína, kde se ukázalo že toto opatření je naprosto dokonale funkční. Dále proběhla další obhlídka základů srubu a na jejím základě, byla svolána akce na přípravu srubu pro další opravy na další víkend. V rámci tohoto dne byl i stržený vyvrácený strom, který visel za tři kořeny na hraně lomové stěny nad srubem a hrozil pádem na něj. Dne 28.11.2014 jsem dorazil na srub kolem 20 hodiny, po zatopení jsem začal připravovat a uklízet prostor kolem srubu. Nejprve byla uklizena hromada listí, igelitu a napůl shnilého dříví. Pak jsem pokračoval s úklidem ledasčeho, co bylo uloženo pod srubem. Z toho vznikla halda nadbytečných a i rozměrných věcí, které zde na nic nejsou potřeba a je nutné je nějak odtud odvést a vyhodit. Nicméně je toho opravdu hodně a je z toho vytvořena dočasná deponie na výsypce z jeskyně. Poslední co jsem stihl ještě v patek udělat bylo přetřídění dříví, kdy bylo vyhozeno to shnilé a dobré naházeno na boční hromadu. Druhý den jsem již krátce po 8 hodině ráno pokračoval úklidem napadaných větví a stromu u ohniště, a pokračoval s rovnáním placu pod zavětrím u srubu. Těsně před desátou hodinou dorazil Barbud, Drozd a Jirka Honzejek. Ihned jsme se vrhli na hlavní důvod této akce, a to je obklad napadaný kameny a hlínu na zadní stranu srubu. Jirka Honzejek započal s odkopáváním pod zadním štítem a já se do sedimentu zakousnul z druhé strany. Barbud pak se věnoval jejich ukládání před srub a budoval nový sypaný přístupový chodník. Drozd byl pověřen srovnáním přetříděného dříví. V mezíchase jsem rozřezal i nějaké zbylé dlouhé kusy dříví a podřízl spodní část dveří, které drhly a špatně se otvíraly. V průběhu dne se podařilo odkopat kameny, hlínu a kořeny za srubem a z tohoto materiálu vytvořit nový sypaný přístupový chodník.

Po odendání plechu, který chrání zadní část srubu proti zasypávání a hnití, se ukázalo, že uhnitý základ srubu je jen na okrajových pilkách, kdy došlo k jejich bočnímu zasucení kde vlnité plechy nebyly. Tam kde byly byl srub proti uhnívání dobře ochráněn. Po této akci je srub připraven na opravu a výměnu spodních uhnitých trámů v následujícím roce 2015.

SETKÁNÍ 2014

Různě početné výpravy z naší ZO se zúčastnili akcí Speleo for rum (Michalovy hory - 5.-6.4.2014), Speleoforum (Sloup Moravský kras 25-27.4.2014), Zlatý karabiněk (PL - Wojcischow, 31.5.2014) a podzimního setkání jeskynářů (Javoříčko, 3.-5.10.2014). Z těchto podujetí bylo přivezeno několik cen, jako 35 kg vážící dřevěná plastika kterou získal Ivan Rous v Michalových horách za nejlepší prezentaci. Další cenu Nyctalus za nejlepší fotografii netopýrů na podzimním setkání jeskynářů získal Daniel Horáček, toto ale kalí skutečnost že oceněné a další fotografie někdo odcizil.

VÝZNAMNÁ VÝROČÍ

V minulém roce, oslavili naši kamarádi významná výročí. Připomeňme si alespoň ta dvě nevýznamnější. Krásné 70-té narozeniny, v dobré kondici oslavil **Jiří Malík zvaný George**. Při této příležitosti se sluší trochu zavzpomínat. Naše životy mnohdy ovlivňují náhody. Potkáte člověka, změníte zaměstnání, bydliště, nebo se vám v něčem změni život. Pro mnoho dalších kamarádů - jeskyňářů mělo setkání s Žoržem ten výsledek, že se vlastně jeskyňáři stali. Byli mladí, chodili na zábavy, zpívali a hráli v hospodě na kytary a jezdili na vandry. Byl to ale právě Jirka, který nenápadně nejprve nasměroval své kamarády na skály, učil uvázat prsák, slanit... Postupně se cílem vandrů staly: Jeskyně pod Troskama, na Plakánku a později Vápenný vrch u Jitavy.

V 60-tých a 70-tých letech téměř každý pátek okolo třetí hodiny nejdříve na pátém nástupišti došlo k odklonění ze sudu něco málo karbidu do svítilen a odjeli vlakem do Zdislavy, pak hezky pěšky nahoru a něco se pokopalo v jeskyni. Než byla bouda, spalo se na platě lomu, na verandě lesácké boudy, někdy v Jitavě ve stodole, nebo na louce pod lesem. Zážiteků bylo mnoho... Byl to Jirka, kdo inicioval založení naší organizace nejprve při Dílnách ČSD, kde jsme získali určité materiální zázemí a také on, kdo navázal kontakt s Dominikem – vedoucím tehdy již zaniklé první jeskyňářské organizace v Liberci, která tímto znovu obnovila činnost. Výsledky práce, na kterých se významně podílel, jsou stále vidět, i když doba pokročila. Propasti se sice už nelezou na vrátku a provazových žebříčích, elektrocentrála se odveze v kufru auta, ale bouda na Vápeňáku a její vybavení stále funguje a nějaký ten kubík kamení a hlíny, které prošly jeho rukama je vidět u mnoha jeskyní našeho krasu. A stále ještě nějaký ten materiál na odvalech před jeskyněmi přibývá, a jak většina z nás Žorže zná ještě i přibude. Dalo by se vzpomínat dál, ale zkrátím a hlavně přejeme do dalších let hodně zdraví, které na tuto naši zálibu on i my všichni potřebujeme.

Druhým oslavencem je **Miroslav Vyvadil**, který v uplynulém roce oslavil 50-té narozeniny a vstoupil do řad ctihodných kmetů. Tento významný člen naší organizace k nám přišel, protože vlastnil elektrocentrálu. První jeskyňářské akce se zúčastnil 6.12.1997, kdy zmíněnou centrálu zapůjčil pro zavaření nové mříže na právě objevenou Nedobytnou jeskyni a též na rozšíření úžiny, která byla příliž úzká pro další práce na lokalitě. Jako půjčovně si tenkrát vymínil možnost si tuto jeskyni prohlédnout a to mu bylo i umožněno. Tím se chytil, stal se i naším členem. Jeho stopa je v naší činnosti výrazná, krátkou dobu byl i předsedou naší ZO a nyní působí jako hospodář a pere se s tím, aby naše finance byly pořádku a měly tu správnou fazonu, inu nikdo z ostatních členů, by to asi lépe nezvládl. Do dalších let přejeme hodně síly, chuti a času na další společné bádání a vynášení materiálu z podzemí na povrch.

ČEST PAMÁTCE

Není asi nejvhodnější připomínat si hned z kraje nového roku smutné věci, nicméně 2.1.2015 se mnozí členové naší ZO přišli do kostela Kostel sv. Antonína Paduánského v Ruprechticích osobně, jiní pouze vzpomínkou rozloučili s naším kolegou a kamarádem **Václavem Velechovským**, jenž nezvládl boj s krutou nemocí a 17. prosince 2014 ve věku nedožitých 67 let opustil tento svět. Venda, když vyšel školu, vystudoval železniční průmyslovku v Děčíně a po pětiměsíční vojně jezdil několik let jako strojívník hlavně na trati mezi Děčínem a Prahou. Byl to takový kočovný život bez přátel a zábavy, tak s tím seknul a začal pracovat nejdříve jako vedoucí dopravy, později jako bezpečnostní technik v Lipu Liberec. Znovu se tedy napojil na kamarády z dětství, jezdil s nimi na vandry a jelikož většina z nich už tehdy začala s jeskyňářinou, připojil se i on. Zúčastnil se mnoha výprav do Slovenského krasu, mnohé z nich i organizoval, zajímal se dost o stará důlní díla na Liberecku, rovněž si odvozil svých poctivých pár koleček a odtahal tisíce kýblů na akcích v našem Ještědském krasu.

Mapové přílohy

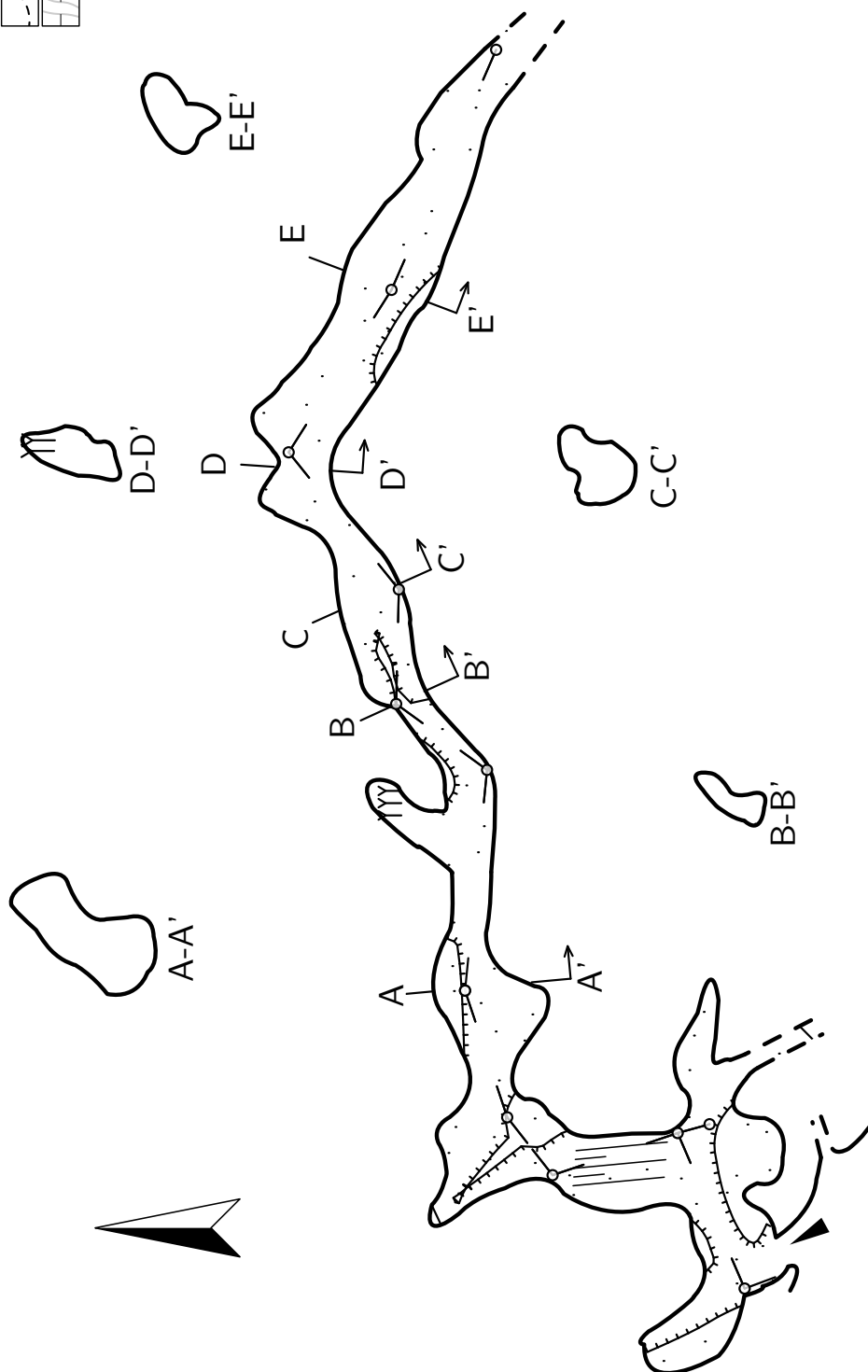
33M

Délka: 23 m
Převýšení: 2 m
Měřil: Jiří Fichtner 2014

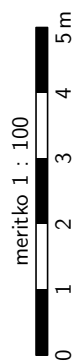
Legenda

	měřicí bod (nestabilizovaný) polygonový tah
	vchod
	stěna
	nezaměřená stěna
	příčný řez

	svah
	ohraničení
	sediment
	stalaktit
	stalaktity
	výrazná hrana ve dně

Loupežnická

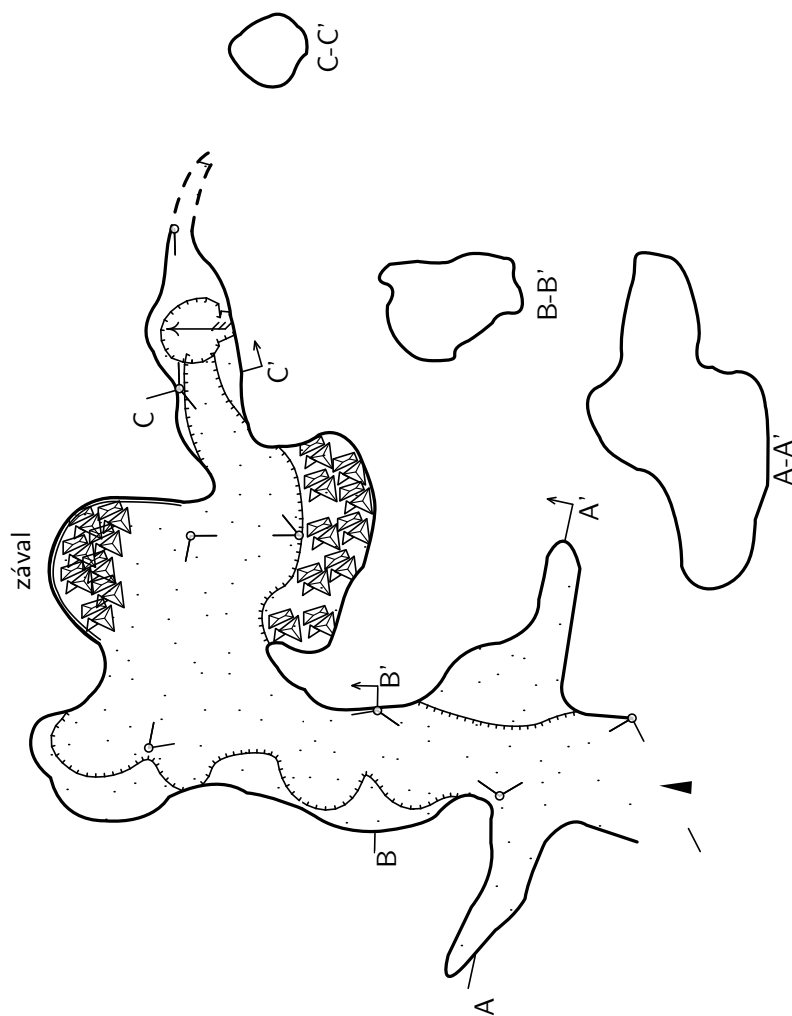

GPS: N 14.55.09668', E 50.44.56407'

Délka: 22 m

Převýšení: 2 m

Měřil: Jiří Fichtner 2014

	měřičský bod (nestabilizovaný)		průvan
	polygonový tah		kamenné bloky
	vchod		ohraničení
	stěna		sediment
	nezaměřená stěna		sintrové náteky
	příčný řez		výrazná hrana ve dně

ukradena

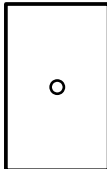
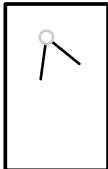
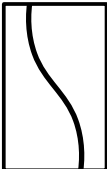
5 m

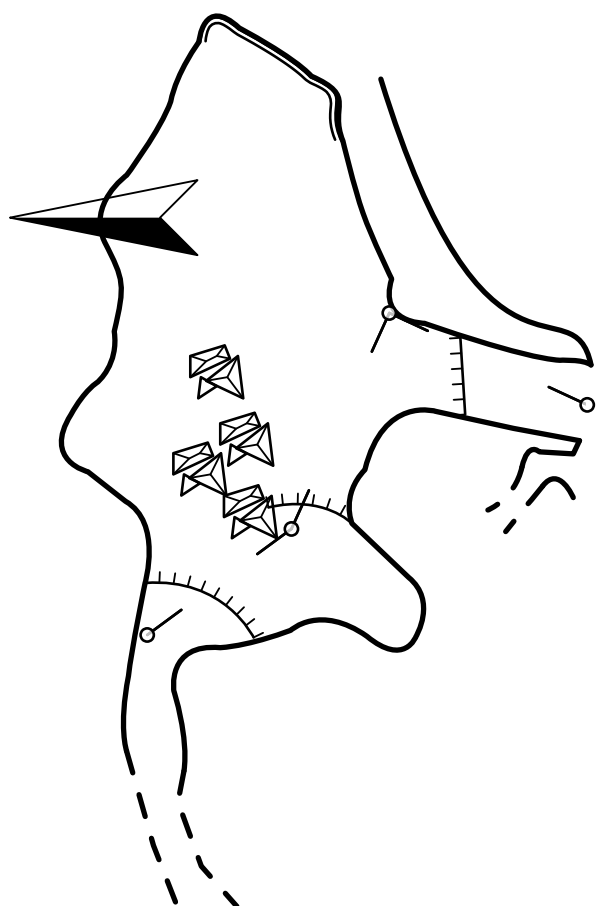
Délka: 7 m

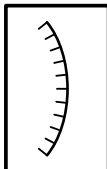
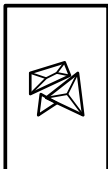
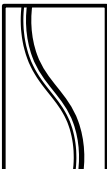
Převýšení: 3 m

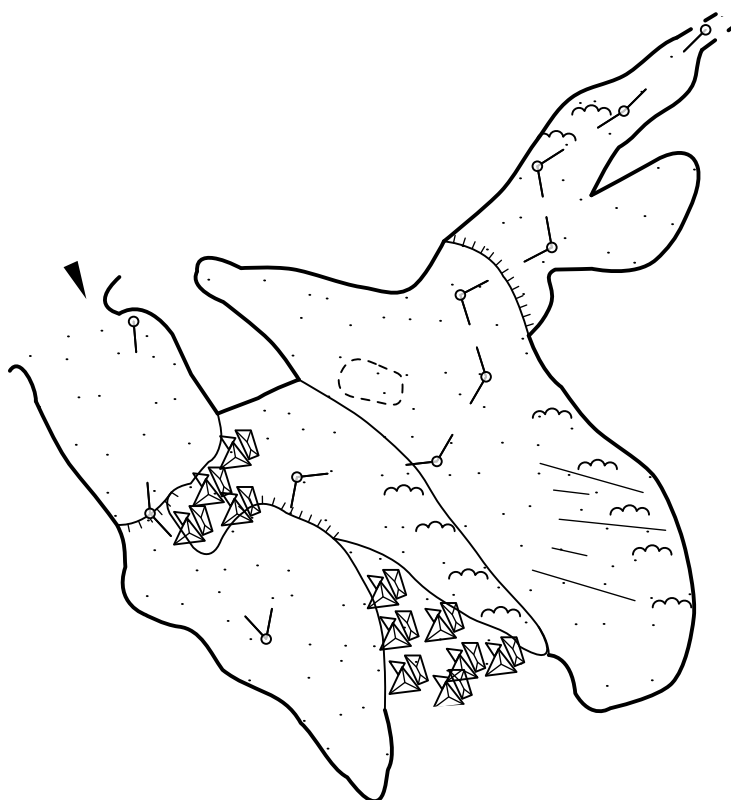
Měřil: Jiří Fichtner 2013

Legenda

	měřičský bod (nestabilizovaný)
	polygonový tah
	stěna
	nezaměřená stěna

	stupeň
	kamenné bloky
	sintrové náteky

Šálení smyslů

5 m

GPS: N 50.37'26.447, E 15.10'4.378

Délka: 17 m

Převýšení: 4 m

Měřili: Jiří Fichtner, Jiří Honzejek 2014

Legenda

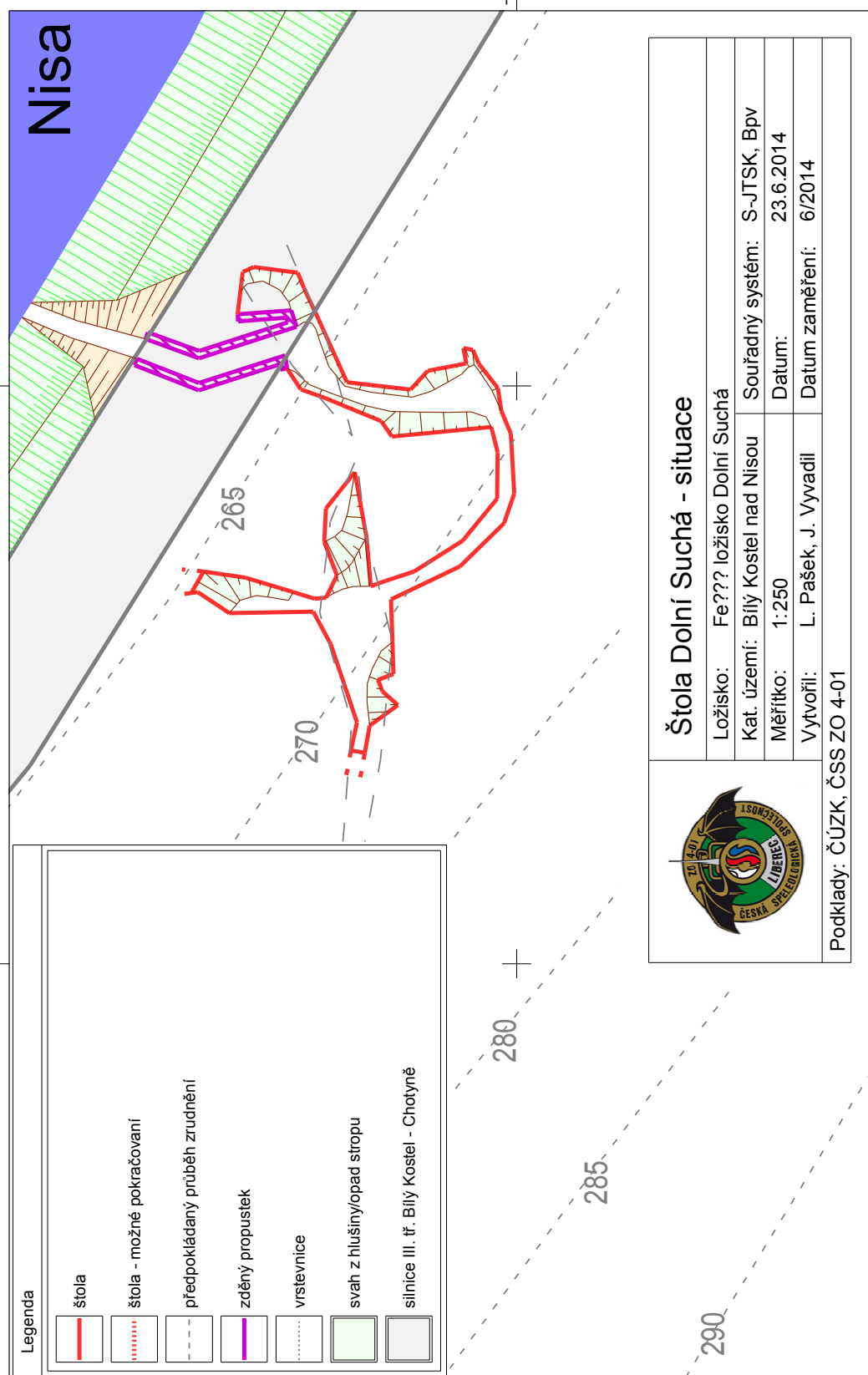
	měřičský bod (nestabilizovaný)		komín
	polygonový tah		svah
	vchod		kamenné bloky
	stěna		ohraničení
	nezaměřená stěna		písek
	stupeň		nickamínek

-699025

-699050

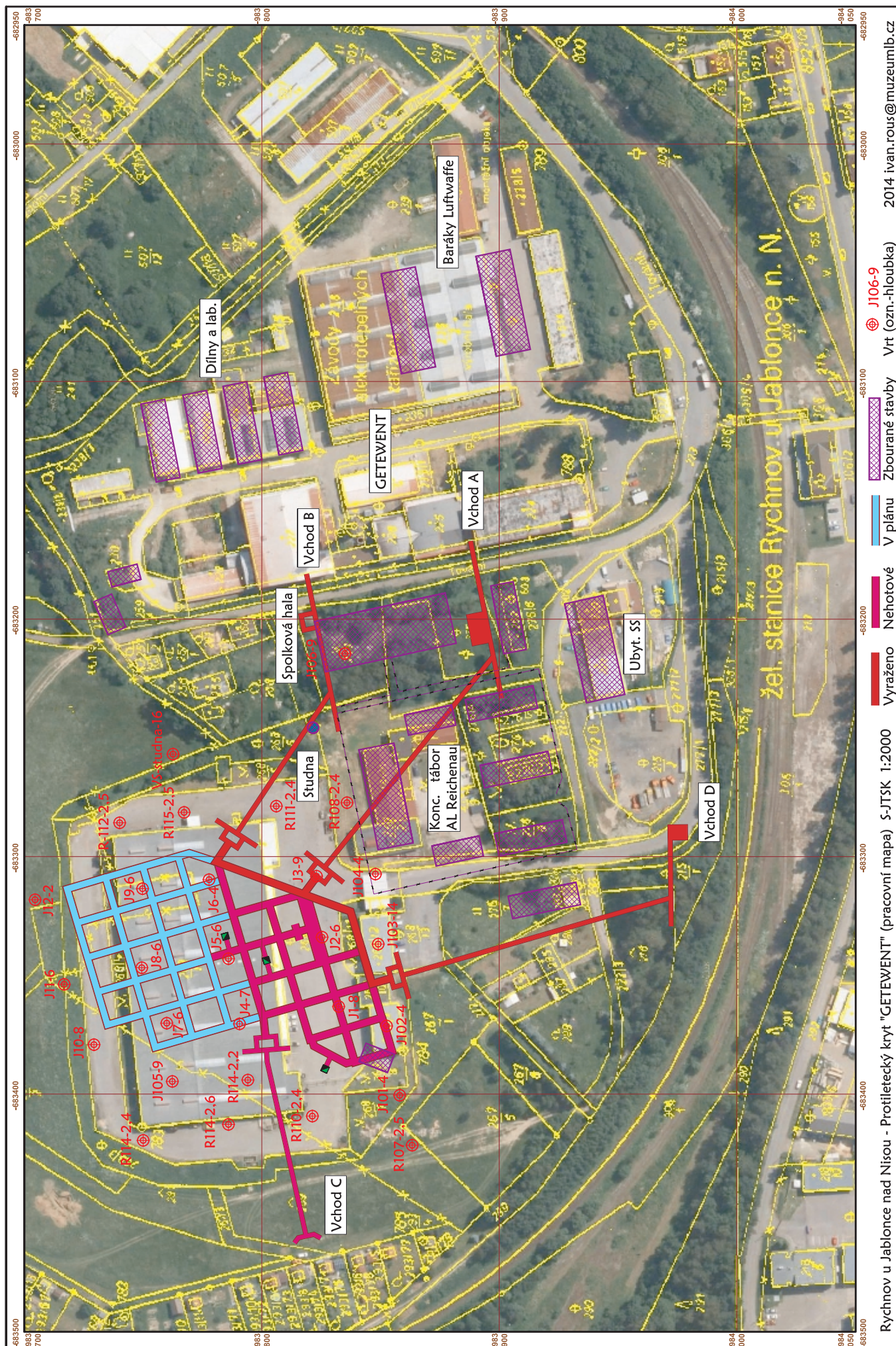
-966725

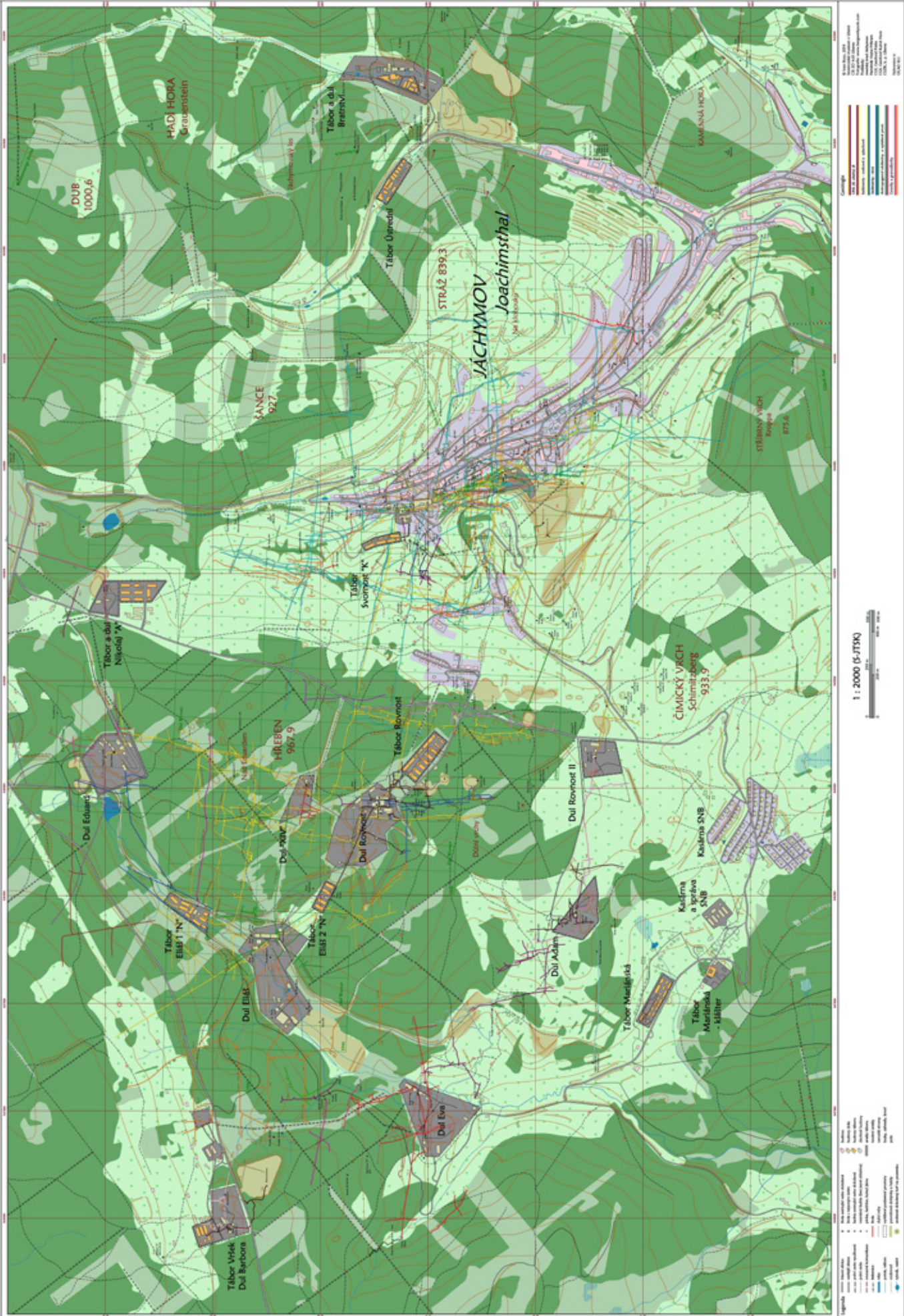
-966725

-699025

-699050

© 2014

ČESKÁ SPELEOLOGICKÁ SPOLEČNOST

4-01 ZO LIBEREC - pobočný spolek

Masarykova 11, 460 01 Liberec 1

☎ 602 288 482 , nebo 603 780 392

e.mail: speleolbc@volny.cz

[http:// www.speleolbc.cz](http://www.speleolbc.cz)

Autoři textu, fotografií a map: Daniel Horáček, Ivan Rous, Jiří Honzejek, Jan Mertlík, Ladislav Pašek, Radek Janoušek, ZUdeněk Dvořák, Miroslav Vývadil, RNDr. Josef Stemberk, CSc., Ivan Bulíček, Petr Caslavský, Václav Adamec a další